Esi daļa
Jaunatnes līdzdalības
Rokasgrāmata

BePart 2020®

Autori

Youth-Led Development for Schools' Participatory Management – BE PART [Erasmus+ Programme, European Commission (Key Action: Support for policy reform; Action Type: Social inclusion through education, training and youth)]

Consortium
Rita Sousa | Andreia Monteiro
MentorTec – Serviços de Apoio a Projectos Tecnológicos, S.A., Portugal (Coord.)

Ifigenia Georgiadou |Kostas Balaskas | Anastasia Balaska
Action Synergy, Greece

Enrique Vergara Gasulla
Escola Virolai, Spain

José Valentim Teixeira | Adelina Silva
Escola Secundária de Paços de Ferreira, Portugal

Elena Silvestrini | Marta Anducas | Olivier Schulbaum | Francesca Campana
Platoniq Sistema Cultural, Spain

Viktors Litaunieks | Ilze Brice | Daiga Cepurnièce
Valmieras Pargaujas sakumskola, Latvia

Corinna Pertsinidou | Georgia Pritsiouli | Maria Kassi
2 Gymnasio Geraka, Greece

UPORTO/CIIE team (Task Coordination)
Rita Manuela de Almeida Barros (Postdoctoral research fellow)
Carlinda Leite (Portuguese team Coordinator)
Angélica Monteiro
Amélia Lopes
Amélia Veiga
Mariana Rodrigues
Preciosa Fernandes

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein (Project nrº 612175-EPP-1-2019-1-PT-EPPKA3-IPI-SOC-IN).

Photos: Freepik.com

Saturs

1. IEVADS **Error! Bookmark not defined.**

2. KAS IR JAUNIEŠU VADĪTA DALĪBA UN KĀPĒC TĀ IR SVARĪGA? **Error! Bookmark not defined.**

3. LĪDZDALĪBAS MODEĻI, KAS VEICINA JAUNIEŠU IEKĻAUŠANU 9

4. JAUNIEŠU VIRZĪTI DALĪBAS UN IESPĒJU NODROŠINĀŠANAS SCENĀRIJI SKOLĀS **Error! Bookmark not defined.**

5. PADOMI RĪCĪBAI: NOBEIGUMA APSVĒRUMI **Error! Bookmark not defined.**

ATSAUCES **Error! Bookmark not defined.**

1. Ievads

Jauniešu līdzdalības priekšmets attiecas uz vairākām definīcijām, teorētiskiem ietvariem un prakses daudzveidību, kas apgrūtina vienprātīgas definīcijas vai pieejas izvēli.

Šeit ir iespējamā definīcija:

> "Piedalīšanās jebkuras kopienas demokrātiskajā dzīvē ir kas vairāk par balsošanu vai kandidēšanu vēlēšanās, lai gan tie ir svarīgi elementi. Dalība un aktīva pilsoniskums ir tiesības, līdzekļi, telpa un iespējas, un, kur nepieciešams, atbalsts dalībai lēmumos un to ietekmēšana, kā arī iesaistīšanās darbībās un aktivitātēs, lai veicinātu labākas sabiedrības izveidi "**.

Dalības koncepciju daudzveidība ir atkarīga no privileģētā fokusa un viedokļa. Piemēram, ja uzmanība tiek pievērsta cilvēktiesībām, jauniešu līdzdalību var definēt kā "jauniešu tiesības tikt iekļautam un uzņemties pienākumus un atbildību ikdienas dzīvē vietējā līmenī, kā arī tiesības ietekmēt savas dzīves procesus, dzīvojot demokrātiski "(Boukobza, 1998).

Šajā rokasgrāmatā iekļautie jauniešu līdzdalības modeļi liecina par minēto daudzveidību. Jebkurā gadījumā dažus principus, kurus atbalsta izaicinājumi, savienojamība un jauniešu prasmes, var norādīt kā garantiju efektīvai jauniešu līdzdalībai organizācijās vai kopienās. Tādējādi jauniešu līdzdalībai jābūt:

***** Pārskatītajai Eiropas Hartai par jauniešu līdzdalību vietējā un reģionālajā dzīvē, Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongress, 2003. gada maijs. Definīciju nesen pieņēma Jaunatnes departaments un direktorāts. no Eiropas Demokrātiskās pilsonības un līdzdalības padomes 2015. gada publikācijā (HAVE YOUR SAY! Manual par pārskatīto Eiropas Hartu par jauniešu līdzdalību vietējā un reģionālajā dzīvē, 12. lpp.).

a. Pieejamai visiem jauniešiem
b. Brīvprātīgai
c. Saistītai ar jauniešu reālajām vajadzībām
d. Iekļaujošai attiecībā uz katru ieguldījumu
e. Izdevīgai visiem dalībniekiem
f. tādai, kas piedāvā daudzveidīgas līdzdalības formas
g. Papildinātai ar nepieciešamajiem resursiem
h. Pamatojoties uz reālu partnerību starp pieaugušajiem un jauniešiem
i. Skaidra visiem, kas nozīmē būt informētiem par dalības mērķi un tā ierobežojumiem
j. Pamatam dažādām politikām un stratēģijām, kas plānotas organizācijās vai kopienās
k. Patīkamai

Skolas kontekstā visizplatītākās jauniešu līdzdalības formas ir klases vai skolas līmeņa padomes, parasti iesaistot ievēlētus studentu pārstāvjus. Tomēr daži dalības veidi, šķiet, ir pievilcīgāki jauniešiem kā vienaudžu tīkli, petīciju parakstīšana, dalība sabiedriskās kustībās, atbalsta grupas, kultūras un mākslas demonstrācijas, starptautiskas sanāksmes un galvenokārt interneta un digitālie sociālie tīkli.

Arvien vairāk tiek atzīta līdzdalības uz aktīviem balstīta pieeja ne tikai pētniecības jomā, bet arī kopienas kontekstā un organizācijās, tostarp skolās. Jauniešu līdzdalības mērķis ir demokrātiska un aktīva jauniešu iesaistīšanās sociālajā vidē. Lai arī šī atzīšana, jauniešu ieguldījumu integrēšana skolu praksēs un rutīnā bieži ir drīzāk izņēmums, nevis likums. Jauniešus bieži uzskata par problēmu, kas jārisina, nevis par aktīvu resursu, kas jāiekļauj līdzdalības procesā, tostarp par risinājumu radīšanu, lai tiktu galā ar skolas jautājumiem. Attiecīgās skolas vadības, mācību programmu un pedagoģisko lēmumu jomas ir ievērojami slēgtas skolēnu līdzdalībai.

Lai pārietu no pieaugušo domāšanas veida uz jauniešu virzītu attīstību skolu līdzdalībai, ir jāpalielina egalitāras attiecības starp skolēniem un citiem skolas pārstāvjiem, jāstimulē jauniešu viedokļu paušana un viņu viedokļa un reālās dzīves pieredzes novērtēšana.

Neskatoties uz to, kāpēc studentu līdzdalība ir vāja un daudzos gadījumos tiek slēpta ar simulētiem līdzdalības veidiem, piemēram, manipulācijām vai simbolismu?

Jauniešu līdzdalības modeļu (MYP) rokasgrāmata, BE PART - Jauniešu virzīta attīstība skolu līdzdalības vadībai (Granta līguma Nr. 612175-EPP- 1-2019-1-PT-EPPKA3-IPI-SOC-IN) iznākums , kuras mērķis ir izpētīt jauniešu virzītu attīstību skolu līdzdalības vadībai. Lai aprakstītu iesaistīšanās procesu reālajā skolas pasaulē, projekta partneri ierosināja MYP un veica arī intervijas ar skolu direktoriem no savas valsts, ņemot vērā konteksta specifiku / daudzveidību, aktivitātes, skolas skolēnu līdzdalības pozitīvos un negatīvos aspektus. Modeļi tika sakārtoti periodos pēc to publicēšanas / izplatīšanas datuma (5. nodaļa).

Datu vākšana, vadoties pēc intervijas scenārija, tika pakļauta kvalitatīvai analīzei, kas ļauj skolu sadaļā (6. nodaļa) iepazīstināt ar jauniešu vadīto koprades, līdzdalības un iespēju stiprināšanas scenārijiem. Īpaši tika pētīta skolēnu dalība vadības aktivitātēs un lēmumu pieņemšanā skolā, ņemot vērā Crowley & Moxon (2017) ieguldījumu, un tā tika ilustrēta ar fragmentiem no intervijām ar skolu direktoriem. Visi šie dati ļauj definēt padomus darbībai, praktisku ieteikumu kopumu, kas varētu būt izmantots kā ceļvedis studentiem un skolotājiem projekta īstenošanas procesā (7. nodaļa).

Rokasgrāmatas struktūra

Šajā rokasgrāmatā ir sniegta jauniešu virzības, jauniešu iespēju palielināšanas un līdzdalības modeļu koceptuāla izpēte, lai atbildētu uz jautājumiem : Kas ir jauniešu skolu līdzdalības vadība? Kāpēc skolu līdzdalības vadībai ir svarīga jauniešu vadīta attīstība?

Vēl viena sadaļa sastāv no 28 jauniešu līdzdalības modeļu komplekta apraksta, ko identificējuši partneri.

Iepazīstinot ar esošajiem jauniešu vadītajiem projektiem, līdzdalības modeļiem, kas veicina jauniešu iekļaušanu un jauno skolēnu aktīvu dalību skolās, tiks atbalstīta sadaļa "Mācīšanās no labākajiem: Jauniešu vadīti līdzdalības projekti". Šajā sadaļā ir sniegta informācija par dažādu projektu īstenošanu (mērķiem, aktivitātēm, atbildību, rīkiem un rezultātiem) ne tikai pasaules un Eiropas līmenī, bet arī valsts, reģionālā vai vietējā līmenī.

Jauniešu vadītie koprades, līdzdalības un iespēju scenāriji skolu sadaļā parāda dažādus veidus, kā skolēni piedalās lēmumu pieņemšanas procesos skolās, aprakstot darbības un uzdevumus, kas materializē līdzdalības procesu reālā kontekstā.

Visi šie dati ļauj definēt padomus darbībai, praktisku ieteikumu kopumu, ko varētu izmantot kā ceļvedi studentiem un skolotājiem projekta īstenošanas procesā.

2. Kas ir jauniešu vadīta dalība un kāpēc tā ir svarīga?

Studentu dalība skolas organizācijā un pārvaldībā ietekmē pilsonības izglītības rezultātus. Tātad līdzdalībai ir izšķiroša nozīme, lai efektīvi apgūtu pilsonības izglītību un attīstītu būtiskas transversālās prasmes un attieksmi, piemēram, viedokļu paušana, sarunas, konfliktu risināšana, kritiskā domāšana, informācijas analizēšana, drosme aizstāvēt viedokli, izrādot cieņu un iecietību, un vēlme gan uzklausīt, gan iestāties par citiem (Pilsonības fonds, 2006).

Jauniešu līdzdalības vadība balstās uz aksiomu "nekas par mums bez mums" (Libby, Rosen & Sedonaen, 2005) un piešķir jauniešiem jaunas lomas organizācijās, ļaujot viņiem apstrīdēt tradicionālās lomas, kas viņiem tiek piešķirtas.

Jauniešu vadītās attīstības principi *

Jaunieši nosaka paši savus attīstības mērķus un uzdevumus;

Jauniešiem ir sociālā un fiziskā telpa, lai piedalītos attīstībā un lai ar viņu regulāri konsultētos;

Tiek veicināta pieaugušo konsultēšana un vienaudžu konsultēšana;

Jaunieši darbojas kā paraugi, lai palīdzētu citiem jauniešiem iesaistīties attīstībā;

Jaunieši ir integrēti visās vietējās un valsts attīstības programmās un ietvarstruktūrās.

Lai to veicinātu, ir izstrādāti vairāki jauniešu līdzdalības modeļi ar atšķirīgu jauniešu līdzdalības tipoloģiju un pakāpi. Neskatoties uz to lielāku vai mazāku sarežģītību, šie modeļi iedomājas līdzdalības hierarhijas, bet neņem vērā kultūras, politiskos vai ētiskos modeļus, kas varētu ietekmēt līdzdalības procesus (Cahill & Dadvand, 2018).

Studenti identificē līderu iezīmes: "pārdomātība, izpalīdzība, spēja ievērot svarīgus norādījumus / noteikumus, pozitīva attieksme, spēja radīt pozitīvas pārmaiņas cilvēku dzīvē un jauki, enerģiski, cieņpilni, strādīgi, gudri, uzticami, drosmīgi, drosmīgs un radošs "(Shosh, 2019, 406. lpp.).

Studentu līdzdalības prakse

Analītisks ietvars visaptverošākai līdzdalības prakses pārbaudei sniedz fundamentālas dimensijas un jēdzienus skolēnu līdzdalības pētīšanā un novērtēšanā (Pérez-Expposto, 2015), apkopoti 1. attēlā:

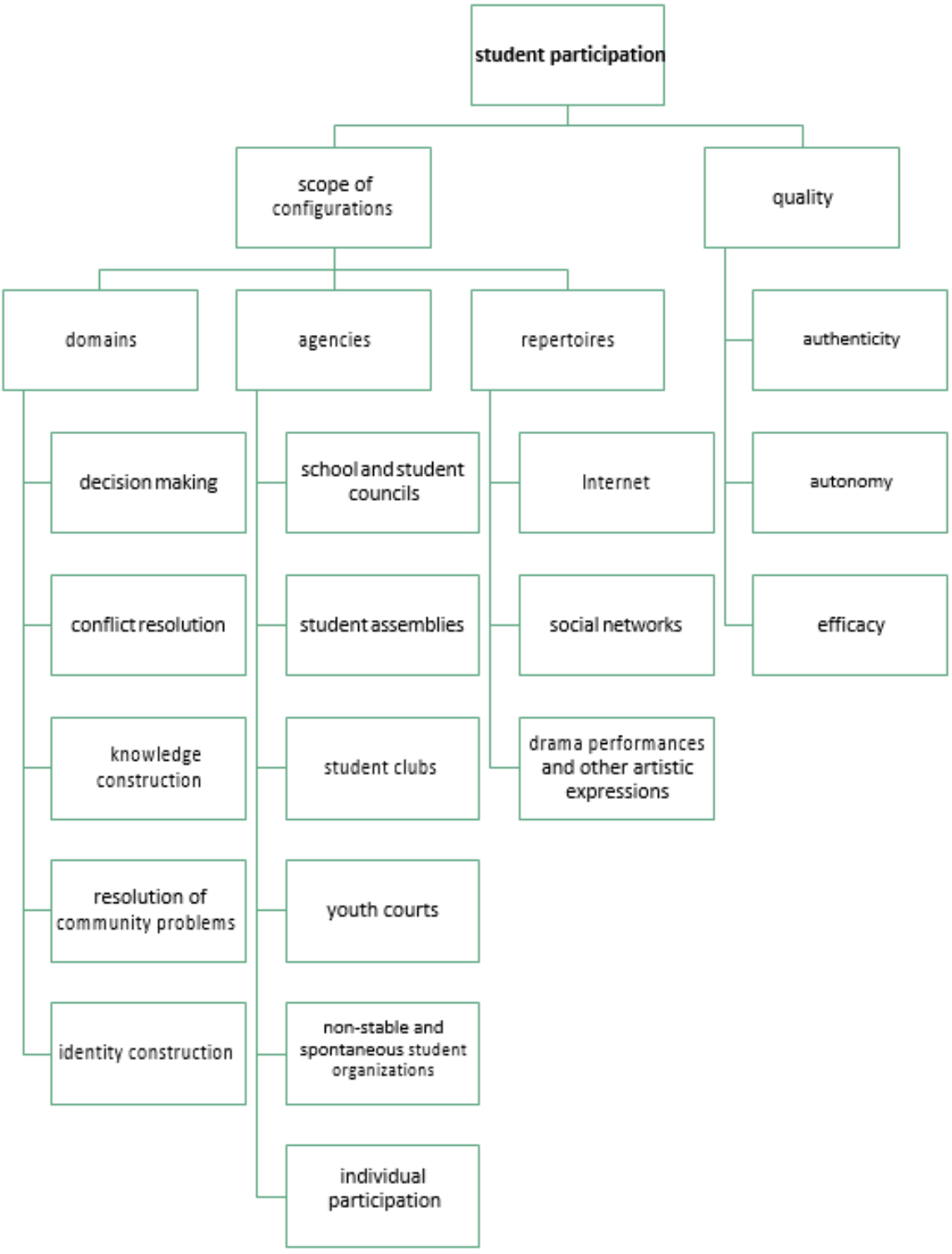

Jomas:

Saistošo lēmumu pieņemšana ir saistīta ar skolas vadību, mācību un pedagoģiskajiem lēmumiem un sabiedrības problēmu noteikšanu, ļaujot studentiem pieņemt lēmumus par skolas akadēmisko projektu, tā mērķiem un procedūrām, izmantot skolas resursus un budžetu, piedalīties direktoru un skolotāju tikšanās reizēs , lai novērtētu skolas sniegumu, izveidotu skolas politiku un noteikumus, kas organizē skolas darbību, piedalītos konfliktu risināšanas stratēģiskajā definīcijā kā zināšanu veidošanā un sabiedrības problēmu risināšanā un, visbeidzot, piedalītos tās identitātes atklāšanā un veidošanā skolas ietvaros.

Aģentūras:

Aģentūras ir telpas un organizācijas ar lielāku vai mazāku formalitāti, kur notiek līdzdalība. Dažiem ir likumīgs vai iepriekš noteikts regulējums (piemēram, padomēm); citiem, piemēram, studentu klubiem, ir horizontāla un elastīga organizācija.

Resursi:

Internets un sociālie tīkli vai pat drāmas izrādes un citas mākslinieciskas izpausmes atvieglo viedokļu dalīšanos par skolas problēmām.

Studentu līdzdalības kvalitāte:

Dalība vēl nav viss, un ir svarīgi noteikt tās kvalitāti, kas izriet no trīs sastāvdaļu mijiedarbības: autentiskuma, autonomijas un efektivitātes. Autentiskums attiecas uz studentu zināšanām un izpratni par dalību, tās saturu, mērķiem, sasniegumu līmeni un ietekmi. Autentiskums un autonomija ir savstarpēji saistītas dimensijas, jo līdzdalība ir atkarīga no studentu kontroles pakāpes pār dažādiem līdzdalības procesa posmiem, saistībā ar viņu interesēm. Visbeidzot, skolēnu līdzdalības efektivitāte izriet no iekšējās pārliecības par viņu spējām mainīt skolas izmaiņas un no sajūtas, ka skolas vadība piedalīsies viņu priekšlikumos.

Līdzdalības aktīvos balstītas pieejas ir ieteicamas visā pilnvarošanas un koprades procesā. Kopīga radīšana un iespēju nodrošināšana ir elastīgās pedagoģijas pašreizējās attīstības centrā. Sadarbības līdzdalība ir galvenā koprades virzītā, un visbūtiskākā līdzradīšanas ietekme studentos ir paaugstinātais gandarījums (Ribes-Giner et al., 2016). "(...) Koprade tieši runā par būtni un rīcību, par saprātu un emocijām, par domāšanu un darīšanu nevis kā atsevišķus aktus, bet gan kā raksturīgus cilvēka tapšanai attiecībās" (Taylor & Bovill, 2018. 126. lpp.). Kopradīšana ir iemiesota, iestrādāta un relāciju prakse, kas, savstarpēji saistīta ar iespēju radīšanu, veicina sabiedriskumu un darbības un darbības jēgas savstarpēju radīšanu.

Pilnvarošana nav tikai psiholoģiska konstrukcija, tāpat kā citi, kā pašcieņa, pašefektivitāte vai lokusa kontrole. Parasti to definē kā nepārtrauktu personiskās, starppersonu vai politiskās varas palielināšanas procesu, lai rīkotos, lai uzlabotu dzīves situācijas. Pilnvarošana ietver resursus, izpratni par to, kā rīkoties, un ar nodomu. Skolas kontekstā, izmantojot iespējas, skolēni var palielināt savu personīgo, sociālo, ekonomisko un politisko kontroli pār savu dzīvi, demokrātiski piedalīties skolas dzīvē un vienlaikus radīt personisku un kritisku skatījumu uz skolas vidi. Savstarpējas cieņas, kritisku pārdomu, piederības izjūtas un grupas līdzdalības attīstība ir pamats vērtīgu resursu labākai pieejamībai un kontrolei, īpaši jauniešiem nelabvēlīgā situācijā, kuri uzskata, ka viņiem nav kontroles pār savu dzīvi.

Pilnvarošana un kopēja radīšana ir savstarpēji saistīti procesi, kas studentiem dod lielāku iespēju būt izglītības dalībniekiem.

3. Līdzdalības modeļi, kas veicina jauniešu iekļaušanu

Visi šie modeļi ir labi aprakstīti literatūrā un daudzos pētījumos, rakstos un grāmatās. Tos visus var izmantot vai nu fiziskajā telpā (skolā), vai tiešsaistes vidē, piemēram, izmantojot sociālos tīklus.

Pirms izvēlēties modeli vai modeļu kombināciju, mums ir jādomā par:

1) Kāda veida lēmumu pieņemšanas spēja būs jauniešiem?
2) Kas būs tie indivīdi, kas vadīs / veicinās?
3) Vai jaunieši izlems, kādus jautājumus uzņemties, vai projekti jau ir izveidoti?
4) Vai jaunieši izvēlēsies, kādu taktiku izmantot projekta īstenošanai?
5) Vai jaunieši definēs projekta mērķus?
6) Kādas aktivitātes tiks organizētas / piedalītas / izplatītas?

Paturot to prātā, mums var nākties noteikt norādījumus par jauniešu līdzdalību, trīs līmeņos:

1. **Organizācijas / Skolas apņemšanās**

- **atbalsta personāls, kas veic jauniešu līdzdalību**

Vai prezentāciju darbiniekiem par ieguvumiem, jauniešu līdzdalības skolās / kopienā?

- **Piešķirt resursus**

Var būt vajadzīgs budžets?

- **Piedāvājiet jauniešiem reālas lomas un atbilstošus jautājumus.**

Kā mēs varam iesaistīt jauniešus (pieredzi un interesi) jautājumā / lēmumā?

- **Novērtējiet jauniešu ieguldījumu**

Kā var atzīt jauniešu ieguldījumu un svinēt viņu līdzdalību?

- **Iesaistiet jauniešus no procesa sākuma līdz beigām**

Kā mēs varam iesaistīt jauniešus mērķu izstrādē un projekta novērtēšanā?

2. Radiet vietu jauniešu iesaistei.

- **Atzīstiet jauniešu kultūras uzskatus un vērtības.**

Kā mēs varam ieinteresēt un noturēt jauniešus no dažādām kultūrām?

- **Aiciniet piedalīties daudzveidīgu jauniešu loku**

Jautājiet "galvenajiem studentiem" padomu, kā sazināties ar jauniešiem, kuri parasti neiesaistītos?

- **Nodrošiniet, lai dalības iespējas būtu pieejamas.**

Kāds būtu jauniešiem piemērots laiks un vieta, kur konsultēt jauniešus mūsu skolā?

- **Informējiet jauniešus par iespējām un par to, ka viņiem nav pienākuma piedalīties.**

Vai mums ir laba informācija jauniešiem par saistībām un cerībām iesaistīties?

- **Atzīt, ka līdzdalība ir izdevīga jauniešiem.**

Ko jaunieši gūs no savas iesaistīšanās jauniešu līdzdalības iespējā?

3. Izveidojiet jauniešiem draudzīgu vidi

- **Veidojiet pozitīvas attiecības starp mūsu skolu un jauniešiem**

Kādas iespējas jauniešiem varētu būt, lai klātienē tiktos ar mūsu skolas galvenajiem lēmumu pieņēmējiem?

- **Izveidojiet jauniešu piederības un drošības sajūtu.**

Kādas lietas mūsu skola varētu darīt, lai attīstītu uzticību?

- **Izveidojiet jautru un izaicinošu jauniešu līdzdalību.**

Kādus ledlaužus un enerģiju mēs varētu izmantot fokusa grupas aktivitātēs?

- **Sniedziet jauniešiem informāciju par jautājumu un lēmumu pieņemšanas procesu.**

Kāda veida informācija, orientācija un apmācība mums būtu jāsniedz, lai palīdzētu jauniešiem veidot informētus viedokļus un mudinātu viņus pilnībā piedalīties?

- **Nodrošiniet jauniešiem savlaicīgu atgriezenisko saiti par lēmumu pieņemšanas procesu un to, kā tika izmantots viņu ieguldījums.**

Kā mēs jauniešus informēsim par lēmumu pieņemšanas procesu?

Tas noved pie desmit **kopienu veidošanas:**

Princips	**Paskaidrojums**
Mērķis	Kopiena pastāv tāpēc, ka locekļiem ir kopīgs mērķis, ko var sasniegt tikai kopīgi.
Identitāte	Locekļi var identificēt viens otru un veidot attiecības.
Reputācijas	locekļi veido reputāciju, pamatojoties uz citu izteiktajiem viedokļiem.
Pārvaldība	Atbalstītāji un kopienas locekļi piešķir vadības pienākumus viens otram, ļaujot kopienai augt.
Komunikācijai	Biedriem jāspēj savstarpēji mijiedarboties.
Grupas	Kopienas locekļi grupējas paši pēc īpašām interesēm vai uzdevumiem.
Vide	Sinerģiska vide ļauj kopienas locekļiem sasniegt savu mērķi.
Robežas	Sabiedrība zina, kāpēc tā pastāv un kas vai kas atrodas ārpusē..
Uzticība	veidošana starp dalībniekiem un kopienas veicinātājiem palielina grupas efektivitāti un ļauj atrisināt konfliktus.
Apmaiņa	Kopiena atzīst apmaiņas vērtību formas, piemēram, zināšanas, pieredzi, atbalstu, barteri vai naudu.
Izpausme	kopienai pašai ir "dvēsele" vai "personība"; biedri zina, ko dara citi kopienas locekļi.
Vēsture	Sabiedrībai ir jāseko līdzi pagātnes notikumiem un jāreaģē un jāmainās, reaģējot uz to.

Ņemot vērā iepriekš sniegto informāciju un principus, pārbaudiet šo koku lēmumu izkārtojumu, kura mērķis ir palīdzēt jums izvēlēties modeļus, kurus var ieviest jūsu skolā, ņemot vērā jūsu intereses par jauniešu vadītu līdzdalību.

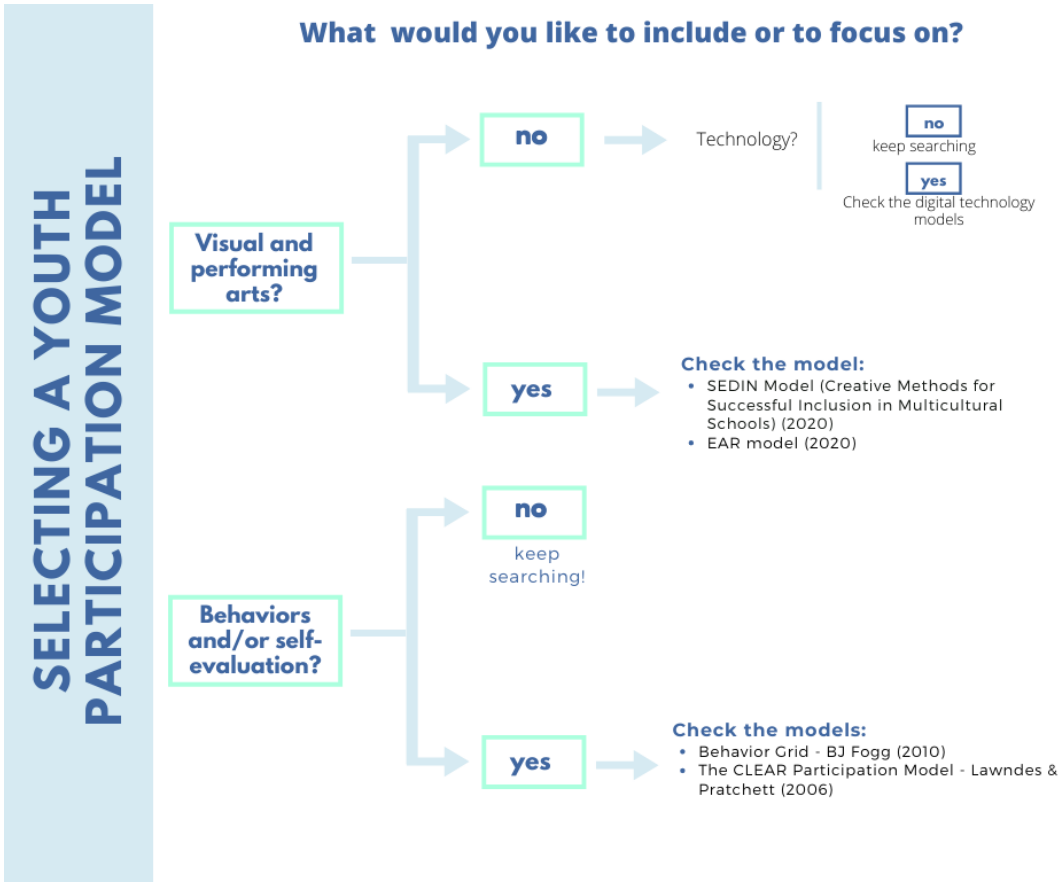

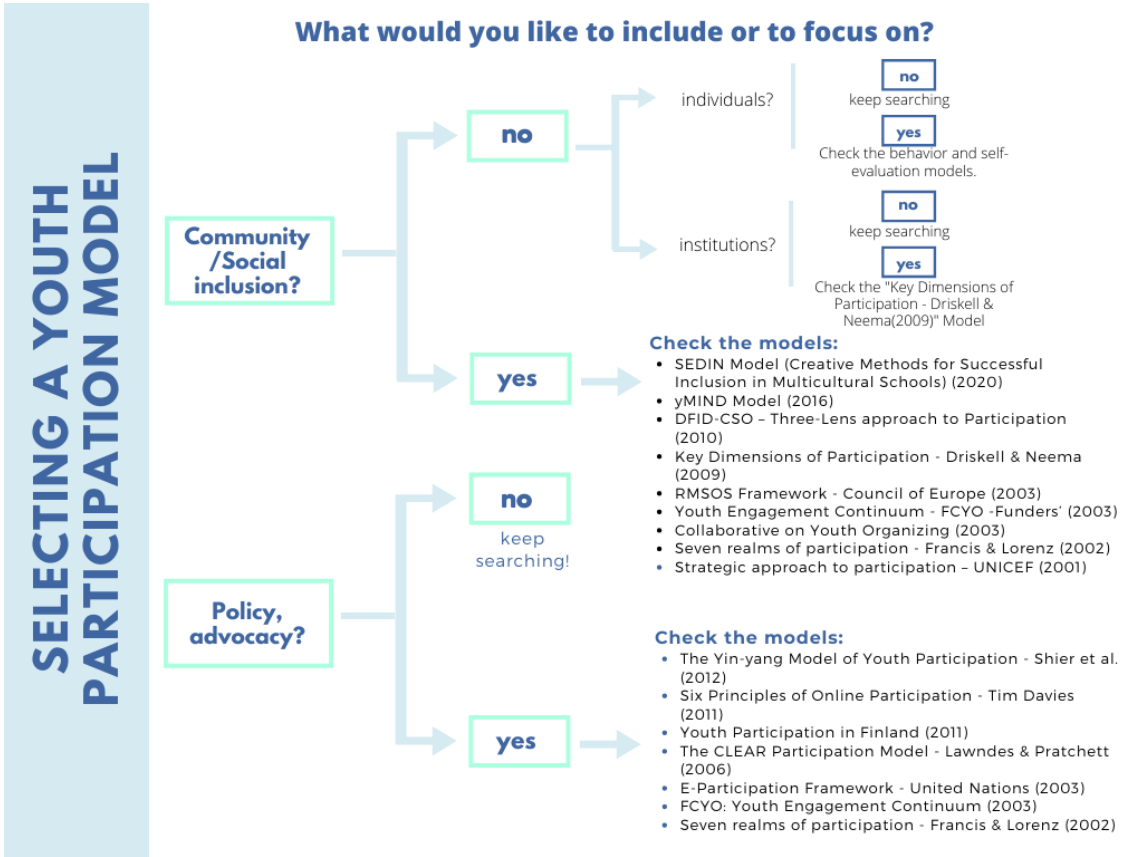

SELECTING A YOUTH PARTICIPATION MODEL

What would you like to include or to focus on?

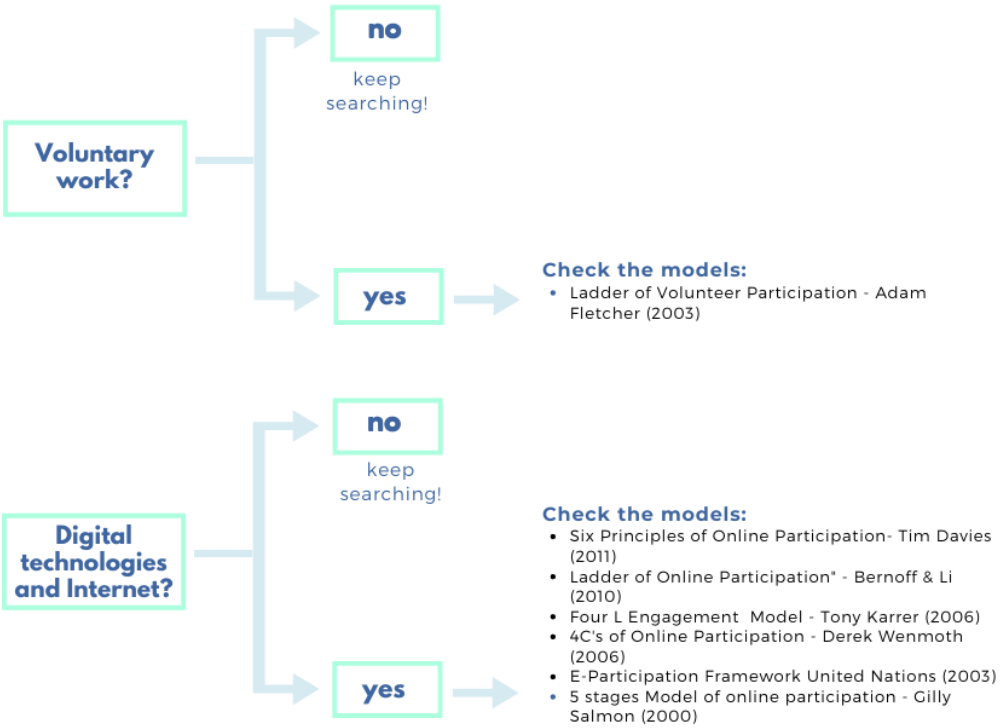

SELECTING A YOUTH PARTICIPATION MODEL

What would you like to include or to focus on?

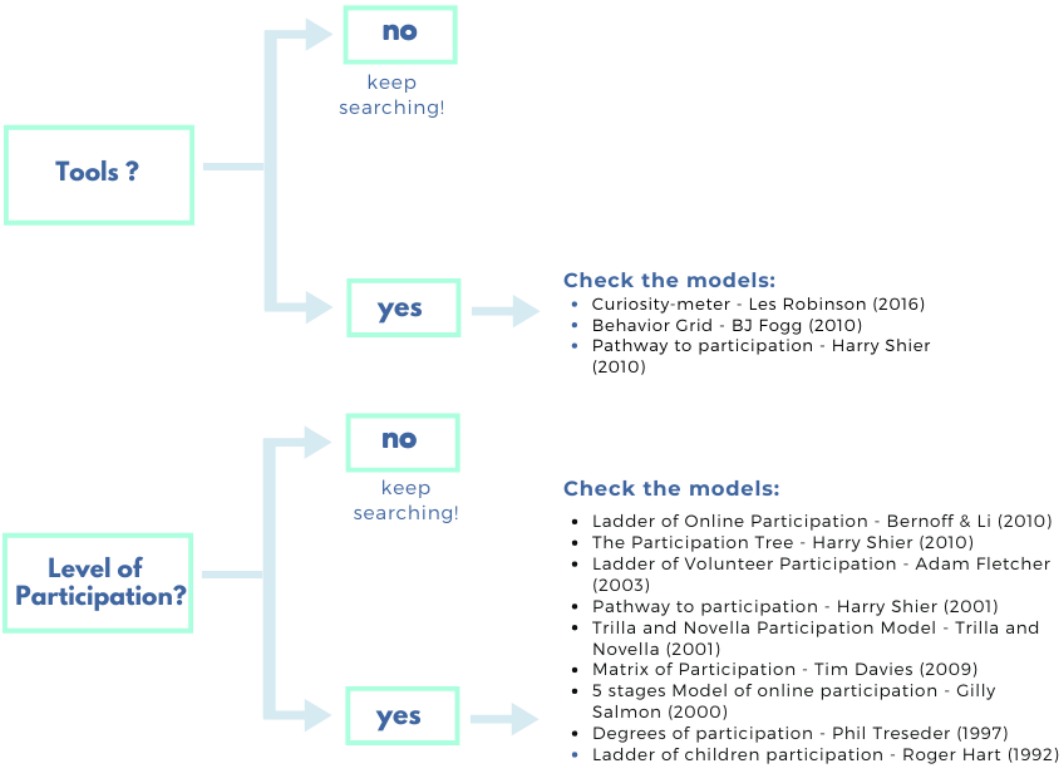

Šajā nodaļā izklāstītos 28 jauniešu līdzdalības modeļus izvēlējās BE PART partneri. Inovatīvā līdzdalības jaunatnes pieeja, kas tiks izstrādāta projektā, un visu iniciatīvu īstenošana tiks atbalstīta, izmantojot dažus šajā nākamajā nodaļā integrētos jauniešu līdzdalības modeļus.

Modeļi tika organizēti laika periodos, atbilstoši to publicēšanas / izplatīšanas datumam. Katrā no šiem periodiem modeļu prezentācija tika sakārtota alfabētiskā secībā, ņemot vērā modeļu nosaukumus. Šī atlase atspoguļo dažādos teorētiskos ietvarus un praksi, kā parādīts turpmāk.

FROM 1992 TO 1999

1. **Dalības pakāpes - Phil Treseder (1997)**
2. **Bērnu līdzdalības kāpnes - Roger Hart (1992)**

1) Degrees of participation - Phil Treseder (1997)

Šis modelis ir balstīts uz pieciem nosacījumiem, kas jāievēro, lai sasniegtu jauniešu līdzdalību, un ir jāpanāk iespēju palielināšana. Lai reāli izdarītu izvēli, jauniešiem ir jābūt pieejamai informācijai. Viņus vajadzētu atbalstīt neatkarīgai personai ne tikai, lai attīstītu iespējas, bet arī lai pārsūdzētu vai sūdzētos, ja kaut kas noiet greizi.
Modeļa galvenās sastāvdaļas tiek uztvertas kā līdzdalības pakāpes:

- Piešķirts, bet informēts;
- Apspriedies un informēts;
- Pieaugušo iniciēti kopīgi lēmumi ar bērniem;
- Bērnu ierosināti lēmumi dalīties ar pieaugušajiem;
- Bērnu iniciēts un virzīts.

Nav ne progresīvas hierarhijas, ne īpašas secības, kurā līdzdalība vienmēr būtu jāattīsta. Lai sasniegtu pilnīgas līdzdalības formas, neatkarīgiem un uzticamiem cilvēkiem ir jāļauj un jāvada jaunieši.
Lai arī jauniešu līdzdalībai nav ierobežojumu, izšķiroša ir pieaugušo ietekme uz šo līdzdalības modeli.

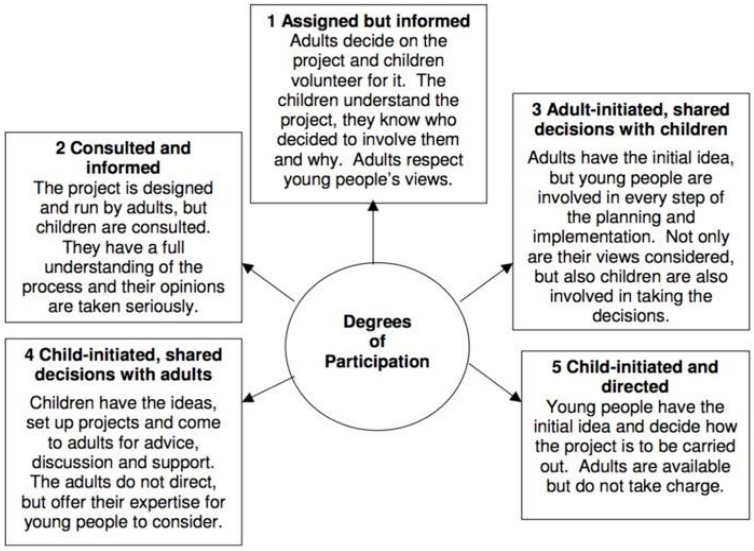

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

Vai jūsu skola ir gatava strādāt pie jauniešu iesaistīšanās jūsu skolas vadībā?
Vai viņiem ir pieeja pie varas esošajiem?
Vai viņiem ir pieejama attiecīga informācija?
Vai viņi var izvēlēties starp dažādām iespējām?
Vai viņiem ir uzticama, neatkarīga persona? Ja tā, tad pārbaudiet metodi un ievietojiet to savā skolā.

Plašāka informācija ir pieejama vietnē:
https://www.ungdomogfritid.no/wp-content/uploads/Participation-handbook.pdf

2) Bērnu līdzdalības kāpnes - Roger Hart (1992)

Šis modelis tika veidots pēc Šerija Arnšteina modeļa (1969), lai izstrādātu jauniešu līdzdalības kāpnes. Tas nosaka piecas hierarhiski organizētas līdzdalības pakāpes:

1) Piešķirtas, bet informētas;
2) Apspriedies un informēts;
3) Pieaugušo iniciēti kopīgi lēmumi ar bērniem;
4) Bērnu iniciēts un virzīts;
5) Bērnu ierosināti lēmumi tiek dalīti ar pieaugušajiem.

Pamatojoties uz pieņēmumu, ka pat cilvēces attīstības sākumposmā indivīdi atklāj savu spēku ietekmēt notikumu gaitu savā dzīvē, šis modelis parāda soļus demokrātiskā līdzdalībā kāpņu jauniešu līdzdalībā. Tieši šis pieņēmums atbalsta pakāpeniski pieaugošās iespējas jauniešiem demokrātiski piedalīties dažādos publiskos sektoros: skolā, kopienas grupās, citās organizācijās vai neformālās grupās. Šis modelis izceļ pieaugušo lomu līdzdalībā process pat visaugstākajā līdzdalības pakāpē

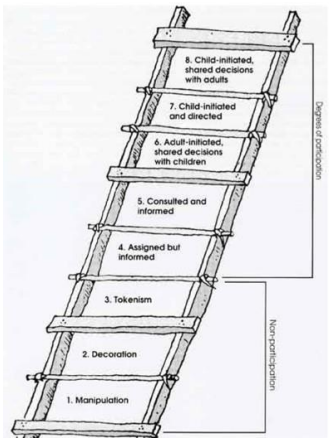

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

Vai jūs domājat, ka jūsu valsts ir demokrātiska? Vai redzat iemeslu, lai palielinātu bērnu iespējas piedalīties jebkādā demokrātijas vēlmē? Vai jūsu studenti var runāt paši? Kādu lomu jaunieši spēlē lēmumu pieņemšanā jūsu skolas vadībā? Vai viņiem tiek lūgts piedalīties vai viņi var ierosināt projektus?

Lai iegūtu iespēju dalīties vai iniciēt lēmumus ar pieaugušajiem, izpētiet šo modeli, atrodiet savu atrašanās vietu un pēc tam virzieties pa šo līderi.

Plašāka informācija ir pieejama vietnē:
https://www.ungdomogfritid.no/wp-content/uploads/Participation-handbook.pdf

FROM 2000 TO 2005

1. **E-Dalības ietvars - Apvienoto Nāciju Organizācija (2003)**
2. **5 posmi Tiešsaistes modelis līdzdalība - Gilly Salmon (2000)**
3. **Brīvprātīgo līdzdalības kāpnes - Adam Fletcher (2003)**
4. **Ceļš uz līdzdalību - Harijs(2001)**
5. **ŠīrsRMSOS Framework - Eiropas Padome (2003)**
6. **Septiņas līdzdalības sfēras - Francis & Lorenz (2002)**
7. **Stratēģiska pieeja līdzdalība - UNICEF (2001)**
8. **Trilla un Novella līdzdalības modelis - Trilla un Novella (2001)**
9. **Youth Engagement Continuum - FCYO-Funders 'Collaborative on Youth Organizing (2003)**

1) E-Dalības ietvars - Apvienoto Nāciju Organizācija (2003)

Pamatojoties uz OECD līdzdalības modeli, Apvienoto Nāciju Organizācija definēja šo sistēmu e-dalība, ko var uzskatīt gan par procesu, gan par līdzdalības kāpnēm. E-dalību atbalsta digitālie rīki, un tā ļauj ciešāk sadarboties procesos, kas saistīti ar valdību un pārvaldību, tostarp administrēšanu, pakalpojumu sniegšanu, lēmumu pieņemšanu un politikas veidošanu.
Valsts politikas un pakalpojumu kopražošana ietver 3 secīgus posmus:

1) E-informācija: ļaujot iedzīvotājiem uzzināt visu, kas jāzina par konkrētu tēmu, padarot pieejamu visu nepieciešamo informāciju;
2) E-konsultācija: ļaut pilsoņiem piedalīties diskusijās par lēmumiem, kas jāpieņem par valsts politiku un pakalpojumiem;
3) E-lēmumu pieņemšana: pilsoņu iekļaušana valsts politikas un pakalpojumu kopveidošanā.

Veiksmīga e-līdzdalības procesa īstenošana nozīmē šo trīs lietu veikšanu tiešsaistē:

1) studentu informēšana par tēmu, par kuru viņiem konsultēsies (atvērtajiem datiem jābūt: pilnīgiem, pamatskolas, savlaicīgi pieejamiem, mašīnlasāmiem, nediskriminējošiem, bez īpašumtiesībām, bez licences);
2) Ļaujot neitrālā un brīvā veidā notikt ražīgām studentu diskusijām;
3) Pilnvarot studentus, dodot viņiem iespēju izteikt savu vēlmi par galīgo lēmumu (šis solis ir tas, kas visvairāk rada piepūli, jo studenti kļūst par lēmumu pieņemšanas daļu un ne tikai piedalās diskusijā).

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Šim ietvaram jums ir nepieciešama digitāla platforma dalībai, piemēram, Decidim (https://decidim.org). Šī platforma nodrošina komponentus, lai atbalstītu trīs procesa posmus. Pirmkārt, jums būs jāinstalē platforma un jāizvēlas tēma, par kuru studenti pieņems lēmumu. Pēc tam kopā ar studentiem plānojiet aktivitātes, digitālos komponentus un katras fāzes ilgumu. Ņemiet vērā, ka dalība ir plašāka un bagātāka, ja tiek apvienotas bezsaistes un digitālās darbības.

Detalizētāka informācija ir pieejama vietnē:
https://www.citizenlab.co/blog/e-government/framework-will-make-you-understand-e- participation/

2) 5 posmu tiešsaistes dalības modelis - Gilly Salmon (2000)

Šis modelis, kas konceptuāli izstrādāts kopienas veidošanai tiešsaistē, ietver pamatprincipus, kas ir ieviesti visā pasaulē, lai ļautu pilnībā sadarboties tiešsaistes mācīšanās un līdzdalības veidos. Jaunā tehnoloģija piedāvā patiešām jaunu veidu, kā sasniegt cilvēkus, atbalstot viņu līdzdalību un nodrošinot reāllaika atbildes, rezolūcijas un apbalvojumus. Attiecībā uz jauniešu līdzdalību ir mainījusies attieksme un cerības, kas izriet no tehnoloģijām, kā arī rīku un tīklu nodrošināšana, lai uzklausītu viņu viedokli un radītu pārmaiņas sev svarīgos jautājumos. Modeļa kopīgais pieņēmums ļauj to transponēt jauniešu līdzdalības jautājumos. Dalību tiešsaistes kopienās jaunieši var integrēt zināšanu un aktīvā pilsonības pārvaldībā. Dalībnieki ir jāatbalsta, izmantojot strukturētu attīstības procesu, kas ir daļa no kopienas, kuras locekļi lielāko daļu laika sazinās tiešsaistē. E-aktivitātes galvenokārt balstās uz dalībnieku materiāla "jēgas izpratni", mijiedarbojoties ar vienaudžiem un e-moderatoriem. Visos modeļa posmos katrs no tiem ietver atbildi uz citu vēstījumiem, lai sāktu veidot līdzdalību.
Modeļa posmi ir šādi: 1.

1. posms - Piekļuve un motivācija	Šajā posmā dalībnieki ir motivēti pievienoties kopienai, viņi saprot ieguvumus, ko viņi gūs, pievienojoties kopienai, un grib uzzināt par citiem cilvēkiem, kurus viņi tur satiks un piedalīties organizējamās aktivitātēs..
2.posms - tiešsaistes socializācija	Sabiedrības dalībnieki ienes savu bagāžu, raizes, cerības un pieredzi. Dalībnieki piedzīvo socializāciju tiešsaistē un veido pamatu pašiem savai mikrokopienai .
3.posms. Informācijas apmaiņa	Dalībnieki iesaistās informācijas apmaiņā un sadarbības uzdevumu veikšanā. Viņi mijiedarbojas ar e-moderatoru, bet arvien vairāk iegūst pārliecību un mijiedarbojas ar vienaudžiem mācību grupā.
4. posms. Zināšanu veidošana	Dalībnieki var kontrolēt savu mācīšanos. Viņi piedalās zināšanu veidošanas sabiedrībā. E-moderators nodrošina ceļvežus, bet dalībnieki galvenokārt mācās viens no otra.
5. posms. Attīstības	Dalībnieki var veidot e-aktivitātēs iegūtās idejas un pielietot un integrēt tās savā kontekstā.

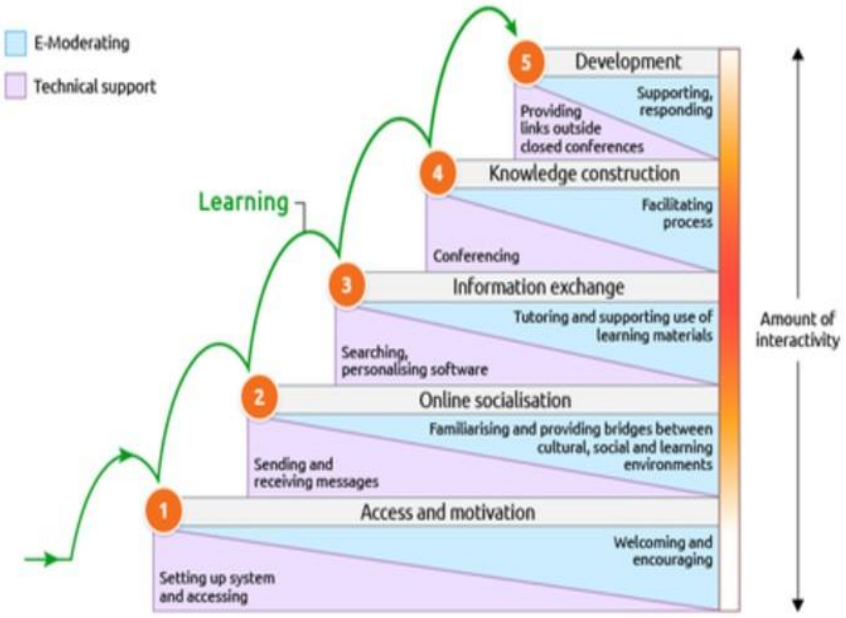

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Aktivitātes:

Skolēni var izveidot tiešsaistes kopienu savā starpā un / vai ar skolām no citām skolām, kā arī izveidot tiešsaistes plakātus un tiešsaistes kampaņu, izmantojot tiešsaistes sadarbības rīkus sociālajos jautājumos un skolas kopienai nozīmīgos jautājumos. Viņi var izveidot videoklipus, kurus var augšupielādēt skolas youtube kanālā un Facebook lapā, kur komentāri ir atvērti visiem.

Jautājumi:

1) Vai skolotāji atbalsta digitālos sadarbības rīkus (Web 2.0 rīkus)? Kādā veidā?
2) Vai skola atbalsta sociālos tīklus? Vai skolā ir piem. youtube kanāls? Vai studenti augšupielādē videoklipus? Vai viņi saņem komentārus par viņiem?
3) Vai skolotāji mudina studentu grupas, izmantojot Messenger / Viber / WhatsApp?
4) Kādā veidā skolēni pieņem lēmumus par skolas vadību, izmantojot tiešsaistes rīkus?
5) Kā koordinatora un studentu lomas var iet roku rokā un tikt saskaņotas brieduma un mērķu sasniegšanas ziņā?

Detalizētāka informācija ir pieejama vietnē:
https://www.ungdomogfritid.no/wpcontent/uploads/Participation-handbook.pdf

1) Brīvprātīgās līdzdalības kāpnes Adam Fletcher (2003)

Šī modeļa mērķis ir padarīt brīvprātīgo par būtisku, mērķtiecīgu demokrātijas un ilgtspējīgu kopienu dzinējspēku šodien, kā arī tā rīkojoties, lai rīt izveidotu dinamisku, mērķtiecīgu sabiedrību. Brīvprātīgo līdzdalības kāpnes tika izstrādātas, apzinoties, ka brīvprātīgajam jābūt emancipējošam visām iesaistītajām pusēm - brīvprātīgajiem, kā arī sabiedrībai. Tā šis modelis atspoguļo tā redzējumu par demokrātisku un uz sabiedrību vērstu līdzdalību visiem cilvēkiem (kā piemēru var minēt "The Freechild Project"). Indivīdi un organizācijas var izmantot šo modeli, lai sāktu domāt par to, kā visu vecumu brīvprātīgos var integrēt kā spēcīgus, mērķtiecīgus dalībniekus visā sabiedrībā. Kāpnes nav statisks rīks, kas paredzēts, lai aprakstītu visas programmas vai visu personu pieredzi. Tā vietā tas ir paredzēts, lai palīdzētu indivīdiem noteikt, kur viņi atrodas jebkurā brīvprātīgā darba brīdī un kur viņi var tiekties. Cilvēki vienlaikus var aizņemt daudzas vietas uz kāpnēm; organizācijas var dažādi iesaistīt dažādus brīvprātīgos, lai apmierinātu viņu vajadzības. Šie projekti dod iespēju kopienas locekļiem dot iespēju viņiem piekļūt un pieredzējušajiem brīvprātīgajiem mācīties no tiem.

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Aktivitātes:

Mērķis: padarīt brīvprātīgo darbu par nozīmīgu, mērķtiecīgu demokrātijas un ilgtspējīgu kopienu dzinējspēku šodien, un, šādi rīkojoties, rīt izveidotu dinamisku, mērķtiecīgu sabiedrību.
Aktivitātes: Studenti apspriež veidus, kā brīvprātīgi strādāt un mazināt sāpes. Piem. Viņi nolemj savākt pārtiku un apģērbu sociālajai apmaiņai un sociālajiem pārtikas produktiem. Viņi nolemj veikt pasākumus neaizsargātu bērnu labā, palīdzēt cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Viņi izstrādā rīcības plānu par to, kā viņi var organizēt šīs brīvprātīgā darba aktivitātes, ņemot vērā visus Brīvprātīgo līdzdalības kāpņu posmus un kā viņi var sadarboties ar savu skolu un citām attiecīgajām organizācijām.

Jautājumi:

1) Vai jūsu skola veicina brīvprātīgo darbu? Kāda veida?
2) Kāda loma studentiem ir lēmumu pieņemšanā par brīvprātīgo darbu?
3) Vai vecāki atbalsta?
4) Kādā veidā studenti izkliedē brīvprātīgā darba ietekmi uz vietējo sabiedrību?
5) Vai viņi iedvesmo savus vienaudžus?
6) Kā brīvprātīgajiem izdosies izvairīties no manipulācijām vai simbolizēšanas?
7) Kā var emancipēt visas iesaistītās un ieinteresētās puses?

Detalizētāka informācija ir pieejama vietnē:

https://adamfletcher.net/purpose-empowerment-and-the-experience-of-volunteerism-in-community/

2) Ceļš līdzdalībai - Harijs Šīrs (2001)

Ceļš uz līdzdalību ir modelis, kas paredz hierarhiski organizētu līdzdalību:

1. Bērni tiek uzklausīti ;
2. Bērni tiek atbalstīti, paužot savu viedokli;
3. Bērnu uzskati tiek ņemti vērā;
4. Bērni tiek iesaistīti lēmumu pieņemšanas procesā;
5. Bērniem ir kopīga vara un atbildība par lēmumu pieņemšanu.

Papildus līmeņiem un ceļiem līdzdalībai modelī tiek ņemti vērā trīs apņemšanās posmi: 1) atvēršana - atvēršanās notiek tad, kad jūs vai jūsu komanda esat gatavs un vēlaties strādāt šajā līmenī; 2) Iespējas, kas rodas, ja jums ir prasmes un resursi, lai varētu strādāt šajā līmenī, un 3) Pienākumi - pienākums tiek noteikts, kad organizācijas saskaņotā politika prasa strādāt šajā līmenī.

Pārvietošanās pa līmeņiem palielina saistību intensitāti un pakāpeniski pārvieto jaudas bilanci.
Šis modelis faktiski ir praktisks plānošanas un novērtēšanas rīks. Tas palīdz pieaugušajiem noteikt bērnu līdzdalības līmeni piecos līmeņos. Pieaugušajiem adresētais modelis parāda, ka viņi, iespējams, nav gatavi dalīt varu ar jauniešiem, tāpēc viņiem ir vajadzīgas arī iespējas mainīt savu dzīves modeli. Daži modeļi ir šī modeļa pamatā, un to var izsaukt šādi:

1) mēs nevaram dot iespējas, bet mēs varam palīdzēt īstenot pilnvaras.
2) Mēs varam saprast atstumtību un diskrimināciju un solidarizēties, lai pretotos tiem.
3) Mēs varam veicināt dinamisku mijiedarbību starp bērnu drošajām telpām un pieaugušajiem.
4) uzturēt telpas, kur tiek pieņemti lēmumi.
5) Mēs varam atbalstīt (un sniegt resursus) bērniem rīkojoties jautājumos, kas viņus skar.
6) tāpat risināt jautājumus, kas mūs satrauc.

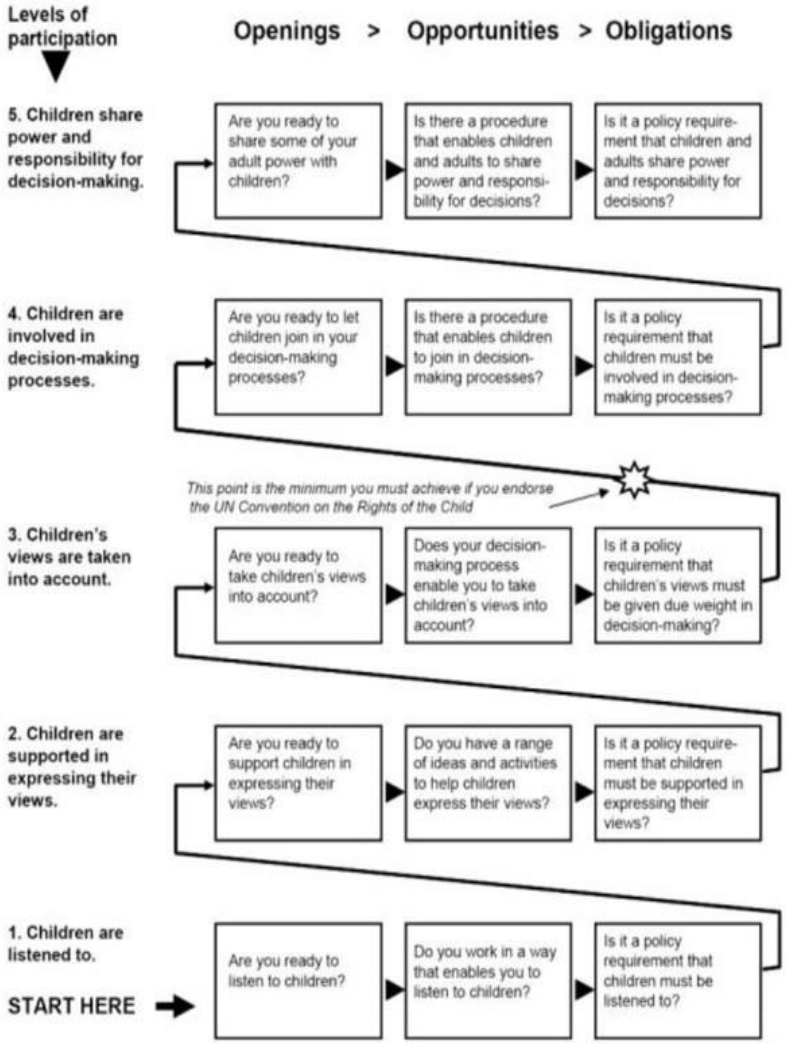

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

1) Kāda ir skolēnu loma skolas vadības projektos?
2) -Kur jūsu skola ir sadarbības iespēju vidusdaļā, sadarbības iespēju nozīmē?
3) -Vai tas uzliek saistības abām pusēm?
4) -Vai jums ir nepieciešams praktisks rīks līdzdalības plānošanai?
5) -Vai jums ir kāda vērtēšanas sistēma, lai novērtētu studentu iesaisti bērnu un pieaugušo sadarbībā?
6) Šis modelis nodrošina praktisku plānošanas un novērtēšanas rīku līdzdalības procesā.

Detalizētāka informācija ir pieejama vietnē:

https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/chi.617
https://ucc.dk/sites/default/files/pathways_to_participation.pdf

5) RMSOS Struktūra - Eiropas Padome (2003)

RMSOS pamatprogramma paredz piecus galvenos faktorus, kuriem jābūt klāt, lai jaunieši varētu iesaistīties jēgpilni. Šie elementi integrē holistisku pieeju jauniešu iesaistei, un tie ir: Taisnība, Līdzekļi, Telpa, Iespējas un Atbalsts.

TAISNĪBA: Jauniešiem ir aktīvi jāstiprina savas tiesības, tostarp netiešās tiesības piedalīties.

LĪDZEKĻI: Lai mudinātu jauniešus iesaistīties, jānodrošina, ka tiek apmierinātas pamatvajadzības. Tie ietver pietiekamu sociālo drošību, izglītību, mājokli, veselības aprūpi, transportu, zinātību un piekļuvi tehnoloģijām.

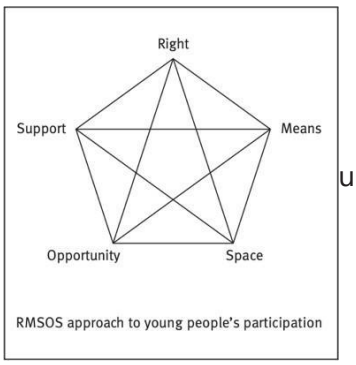

RMSOS approach to young people's participation

TELPA: Jauniešiem nepieciešama fiziska telpa, lai tiktos, bet arī telpa, lai piedalītos politikas veidošanas institucionālajā sistēmā. Tas nozīmē, ka jauniešu uzskatiem, ieteikumiem un secinājumiem vajadzētu reāli ietekmēt pieņemtos lēmumus.

IESPĒJA: Jauniešiem ir jābūt viegli pieejamai informācijai par to, kā iesaistīties, kādas ir pieejamās iespējas un kur tās atrodas, lai viņi varētu pieņemt apzinātus lēmumus par savu iesaistīšanos. Pasākumiem, lēmumu pieņemšanas procesiem un sistēmām jābūt draudzīgām jauniešiem, un tām jānodrošina, ka jauniešiem ir iespēja piedalīties, ņemot vērā pietiekami daudz laika un atbalsta struktūru.

ATBALSTS: Jauniešiem ir daudz talantu un potenciāls piedalīties, taču bez nepieciešamā atbalsta viņu iesaistīšanās var nebūt tik efektīva kā varētu būt. Viņiem vajadzētu būt pieejamam dažādiem atbalsta veidiem: finansiālam, institucionālam, morālam atbalstam un konsultācijām. Iestādei vai sabiedrībai ir jāatbalsta un jāatzīst jauniešu līdzdalības nozīme un ieguldījums ne tikai jauniešu, bet arī valsts iestāžu un sabiedrības labā kopumā.

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

Kādu lomu jaunieši spēlē lēmumu pieņemšanā jūsu skolas vadībā?

Kādi ir vissvarīgākie līdzekļi, kas jauniešiem nepieciešami jūsu vietējā kontekstā, lai viņi varētu pilnvērtīgi piedalīties skolas vadības projektā?

Kādā veidā jaunieši var reāli ietekmēt viņu izglītības dzīvi ietekmējošo lēmumu galīgo iznākumu? Kā jūsu skola dod jauniešiem iespēju paust savu viedokli, viedokli, vēlmes un bažas par procesa attīstību?

Kādas ir jauniešu līdzdalības iespējas jūsu skolā? Kādā veidā jūsu process dod jauniešiem iespēju praktizēt demokrātiju un pilsonību? Kādi jaunieši var piedalīties? Vai šie jaunieši jau ieņem līdera amatus?

1) Kādā veidā jūsu skola atbalsta jauniešu līdzdalību? Vai jūsu process var uzlabot situāciju? Kā? Kādas prasmes jauniešiem ir nepieciešamas, lai aktīvi piedalītos?

Detalizētāka informācija ir pieejama vietnē: https://rm.coe.int/16807023e0
https://www.ungdomogfritid.no/wp-content/uploads/Participation-handbook.pdf

3) Septiņas līdzdalības sfēras - Francis un Lorencs (Francis & Lorenz, 2002)

Šis modelis ir cēlies no politikas veidotāju intereses par jauniešu līdzdalību pilsētas plānošanā un projektēšanā, un to atbalsta veicot vides psiholoģijas izpēti un pilsētas dizainu.
Pilsētvides plānošanas jomā un balstoties uz vēsturisku un kritisku pārskatu par bērnu un jauniešu dalību pilsētas plānošanā un projektēšanā, hierarhiski tiek pasniegtas septiņas pieejas / posmi jauniešu līdzdalībai:

Septiņas līdzdalības pieejas / posmi:

1. Romantiskā sfēra: bērni un jaunieši kā plānotāji;
2. Aizstāvības sfēra: bērnu un jauniešu plānotāji;
3. Vajadzību sfēra: sociālie zinātnieki bērniem un jauniešiem;
4. Mācību sfēra: bērni un jaunieši kā izglītojamie;
5. Tiesību sfēra: bērni un jaunieši kā pilsoņi;
6. Institucionālā sfēra: bērni un jaunieši kā pieaugušie;
7. Proaktīvā sfēra: dalība ar redzējumu.

Neskatoties uz ciešajām attiecībām, katra pieeja var būt noderīgs sākumpunkts efektīvākai jauniešu līdzdalībai. Katras sfēras attīstību var saistīt ar politiskā un kultūras konteksta izmaiņām. Proaktīva prakse kopā ar bērniem un jauniešiem ir izglītojoša darbība, kurā tiek formulēti vides principi un koncepcijas ar metodēm, kas veicina jauniešu līdzdalību plānošanas procesā.

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

1) Kas rada labu vidi? Kā vislabāk plānot apkārtējo pilsētvidi?
2) Kāda ir domāšana pašreizējā komunikatīvā un radošā procesā? Vai bērni un jaunieši paši ir plānotāji? Vai viņu dalība notiek ar viņu redzējumu?

Izmantojot šo modeli, un jūs varēsiet izveidot procesus, lai bērni un jaunieši varētu piedalīties patiesi labas vides veidošanā ar pareiziem principiem un metodēm.

Plašāka informācija pieejama:
Francis, M. & Lorenzo, R. (2002). Seven Realms of Children's Participation. *Journal of Environmental Psychology*, 22, 157-169

4) Stratēģiska pieeja dalībai– UNICEF (2001)

Modeļa mērķis ir veicināt jēgpilnu jauniešu (10-19 gadi) līdzdalību pasaules, valsts un kopienas līmenī. Tas ierosina iepriekšēju dalības nosacījumu: droša un atbalstoša vide, kurā spējas un iespējas piedalīties tiek attīstītas četrās asīs, pakāpeniski un pakāpeniski: 1) jauniešu loma (no klausīšanās līdz lēmumu pieņemšanai); 2) līdzdalības līmeņi (no manipulācijas līdz bērna uzsāktai un pieaugušo iesaistei); 3) institucionālie apstākļi (no mājām līdz valdei); un 4) ģeogrāfiskie iestatījumi (no vietējiem līdz globālajiem).

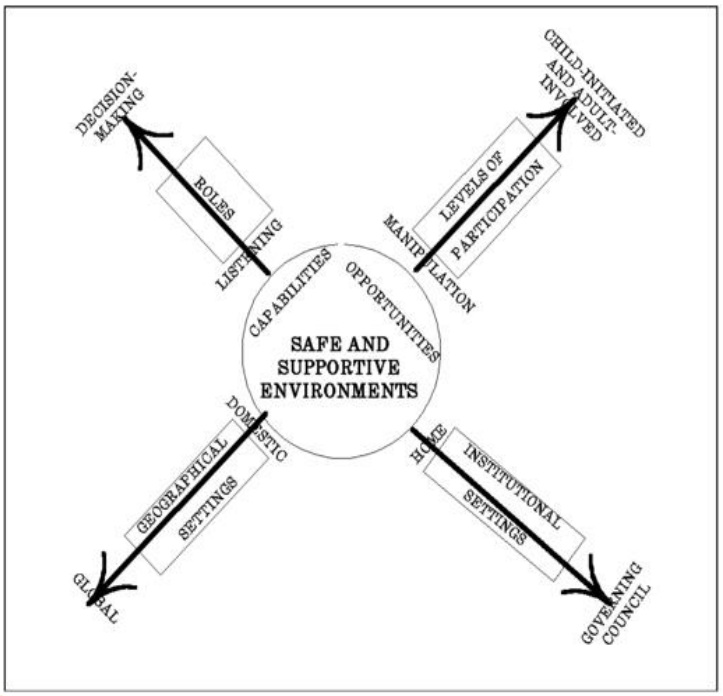

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

Vai jauniešiem ir līdzdalības loma kolektīvā, sabiedrības, nacionālā, globālā līmenī? Vai notiek diskusijas starp ieinteresētajām pusēm, aizstāvjiem, aktīvistiem? Vai ir pieejami resursi veiksmīgam līdzdalības procesam? Vai dalība netiek patvaļīgi liegta un vai tā nav obligāta, bet brīvprātīga?

Unicef stratēģiskā pieeja četrās asīs parāda jēgpilnu līdzdalības procesu.

Praktiski piemēri:

Studenti sagatavo stundu un to vada.
Studenti sagatavo vakara aktivitāšu nodarbības vai ekskursiju .
Studenti sagatavo un vada pasākumu (viktorīnu, konkursu, piemiņas pasākumu).

Plašāka informācija pieejama:
https://www.unicef.org/Participation_Rights_of_Adolescents_Rajani_2001.pdf

5) Trilla and Novella Līdzdalības Modelis - Trilla un Novella (2001)

Balstoties uz Hārtas kāpnēm, Trilla un Novella piedāvā četrus bērnības veidus. Katru līdzdalības veidu nosaka tā īpatnības. Tās ir kvalitatīvi un fenomenoloģiski atšķirīgas, taču tās visas ir nozīmīgi līdzdalības kompetenču attīstības elementi. Katrā no tiem ietilpst apakštipi vai dažādas dalības pakāpes. Atšķirības galvenokārt ir saistītas ar četriem modulējošiem faktoriem: iesaistīšanās pakāpe, informētība par informētību, lēmumu pieņemšanas spēja un saistību-atbildība. Trilla un Novella priekšlikums ir:

1) Vienkārša līdzdalība, kas sastāv no piedalīšanās kādā skatītāja pasākumā bez bērnu iejaukšanās sagatavošanā, saturā vai attīstībā. Viņi vienkārši seko norādījumiem.
2) Konsultatīvā līdzdalība ietver studentu viedokļa ņemšanu vērā viņu kompetencē vai interesēs, tas nozīmē aktīvu pieaugušo uzklausīšanu.
3) Projektā piedaloties, bērni kļūst atbildīgi par projektu un kļūst par pārmaiņu dalībniekiem. Šis līdzdalības veids ir sarežģītāks, un to var prezentēt dažādos projekta laikos.
4) Meta līdzdalība ir tāda, ka studenti pieprasa savas tiesības piedalīties, kas prasa līdzdalības mehānismu un telpu izveidi, kā arī uzticības gaisotni, kas to ļauj. Sākot no vienkāršas līdzdalības līdz meta līdzdalībai, līdzdalības sarežģītība pakāpeniski pieaug. Līdzdalības pieredze var ietvert vairāk nekā vienu līdzdalības veidu, tāpēc šie veidi nav izslēgti, bet sarežģīti un daudzdimensionāli.

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

1) Kāda ir jūsu skolas skolēnu iesaistīšanās skolas vadībā?
2) Vai viņi piedalās kā skatītāji, neko neizlemjot?
3) Vai viņus uzklausa?
4) Vai viņu viedokļi tiek ņemti vērā?
5) Vai viņi ir atbildīgi par skolas vadības projektiem? Vai arī viņi ir pietiekami pilnvaroti, lai pieprasītu savas tiesības piedalīties?
6) Ja neatrodaties pēdējā posmā, padomājiet un plānojiet kopā ar skolēniem procesu, kas ļauj pakāpeniski palielināt jauniešu iesaistīšanos savā skolā. Dodieties soli pa solim uz jauniešu virzītu attīstību un iespēju palielināšanu.

Plašāka informācija pieejama:
https://www.gillysalmon.com/five-stage-model.html

6) Youth Engagement Continuum FCYO - sadarbības organizācija jaunatnes organizēšanā (2003)

Šis modelis meklē jauniešu attīstību, jauniešu līderību un pilsonisko līdzdalību, izmantojot kolektīvās iespējas un jauniešu organizēšanu. FCYO definē jauniešu organizēšanu kā "jaunatnes attīstības un sociālā taisnīguma stratēģiju, kas māca jauniešus kopienas organizēšanā un aizstāvībā un palīdz viņiem izmantot šīs prasmes, lai mainītu varas attiecības un radītu nozīmīgas institucionālas pārmaiņas".

Jauniešu iesaistīšanās nepārtrauktība palīdz noteikt jauniešu virzītas sociālās pārmaiņas salīdzinājumā ar citām valdošajām pieejām darbā ar jaunatni. Šis nepārtrauktība tika izstrādāta piecās plašās kategorijās: 1) Jaunatnes pakalpojumu pieeja; 2) Jauniešu attīstība; 3) Jauniešu vadība; 4) pilsoniskā iesaistīšanās; 5) Jauniešu organizācija.

Katra no piecām kategorijām piedāvā pakalpojumus un programmas jauniešiem, un tām ir svarīga loma viņu kā indivīdu veselīgas izaugsmes un attīstības atbalstīšanā. Organismu tīša popularizēšana katrā kontinenta līmenī nāk par labu gan indivīdiem, gan kopienām, jo jauniešiem ir nozīmīgas iespējas iesaistīties pilsoniskajā dzīvē.

vadība un sociālās pārmaiņas.

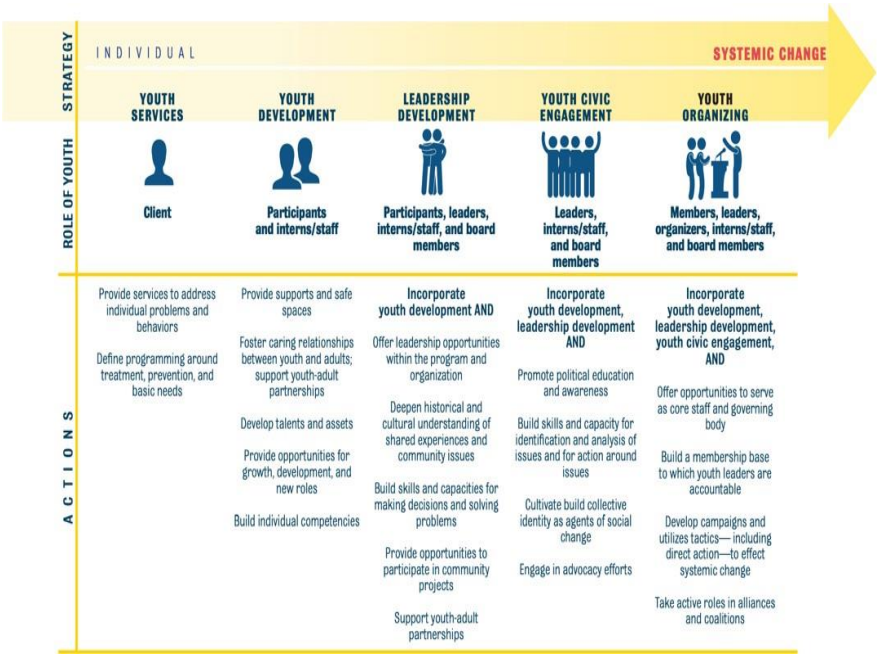

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

1) Kāda ir skolēnu loma skolas vadības projektos? Vai viņi ir tikai klienti? Aktīvi dalībnieki? Varbūt viņi vada šāda veida projektus? Vai arī viņi ir organizatori?
2) Vai jūsu skola ir gatava spert soli uz priekšu jauniešu iesaistīšanās nepārtrauktībā? Pēc tam pārbaudiet nākamo "jauniešu lomu" nepārtrauktībā un apsveriet iespēju izstrādāt ierosinātās darbības skolas vadības projekta ietvaros, kas tiks īstenots, un tā rīcības plānu.

Plašāka informācija pieejama:
http://fcyo.org/

FROM 2006 TO 2010

1) **Uzvedības režģis - BJ Fogg (2010)**

2) **Tiešsaistes 4 C dalība - Dereks Venmots (200 un)**

3) **Četru L saderināšanās modelis - Tonijs Karers (2006)**

4) **Galvenās dalības dimensijas - Driskell & Neema (2009)**

5) **Tiešsaistes dalības kāpnes - Bernoff & Li (2010)**

6) **Dalības matrica - Tims Deivijs (2009)**

7) **Dalības koks - Harijs Šīrs (2010)**

8) **CLEAR līdzdalības modelis - Lawndes & Pratchett (2006)**

9) **Trīs objektīvu pieeja dalībai - DFID-CSO (2010)**

1) Uzvedības Režģis - BJ Fogg (2010)

Šis modelis koncentrējas uz uzvedības izmaiņām. Tas ir vispārējs uzvedības maiņas modelis un nav īpaši koncentrēts uz jauniešu līdzdalības jautājumiem, bet ir pamats uzvedības maiņai, lai panāktu lielāku jauniešu līdzdalību. Uzvedības režģis ietver 15 veidus, kā uzvedība var mainīties, un tā var palīdzēt dizaineriem un pētniekiem strādāt efektīvāk. Tās jaunievedums pārsniedz 15 uzvedības maiņas veidu noteikšanu, zinot, ka katram uzvedības veidam ir sava psiholoģija, tāpēc psiholoģiskajām metodēm un pārliecināšanas metodēm (kā pastiprināšanai, vienkāršošanai, paškontrolei, ieteikumiem, uzraudzībai, personalizēšanai vai tuneļa veidošanai) jābūt atšķirīgām. Uzvedības režģī tiek ņemta vērā uzvedības biežums un intensitāte, tāpēc to var uzskatīt par instrumentu, lai vadītu intervences, kas vērstas uz līdzdalības uzvedību, proti, jaunībā.

	GREEN Do new behavior	BLUE Do familiar behavior	PURPLE Increase behavior intensity	GRAY Decrease behavior intensity	BLACK Stop existing behavior
DOT One time	GREEN DOT *Do a new behavior one time*	BLUE DOT *Do familiar behavior one time*	PURPLE DOT *Increase behavior one time*	GRAY DOT *Decrease behavior one time*	BLACK DOT *Stop behavior one time*
SPAN Period of time	GREEN SPAN *Do behavior for a period of time*	BLUE SPAN *Maintain behavior for a period of time*	PURPLE SPAN *Increase behavior for a period of time*	GRAY SPAN *Decrease behavior for a period of time*	BLACK SPAN *Stop behavior for a period of time*
PATH From now on	GREEN PATH *Do new behavior from now on*	BLUE PATH *Maintain behavior from now on*	PURPLE PATH *Increase behavior from now on*	GRAY PATH *Decrease behavior from now on*	BLACK PATH *Stop behavior from now on*

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājumi:

1) Vai ir iespējams mainīt cilvēka uzvedību, iesaistīšanos procesos vai otrādi?
2) -Vai uzvedība atšķiras? Vai viena veida uzvedība noved pie nākamās?
3) -Vai ir veids, kā palīdzēt jums strādāt efektīvāk? Vai pastāv psiholoģiskas stratēģijas un paņēmieni?

Šis "Uzvedības režģis", kas parāda īpašus soļus, lai sasniegtu vēlamo uzvedības modeli.

Plašāka informācija pieejama:
https://www.behaviorgrid.org/
https://www.researchgate.net/publication/220962749_Successful_Persuasive_Technology_for_Behavior_Reduction_Mapping_to_Fogg's_Gray_Behavior_Grid

2) 4 C Tiešsaites Līdzdalība - Derek Wenmoth (2006)

Šis modelis norāda dalības veidu tiešsaistes kopienās, novērojot cilvēku dalību emuāros un forumos. Tas identificē četras hierarhiskas dalības fāzes tiešsaistes vidēs: 1) patērētājs; 2) komentētājs; 3) līdzautors; 4) komentētājs. Dažādās fāzēs motivācija, uzvedība un rezultāti ir atšķirīgi.

Pirmais posms (patērētājs) ir tas, kur dalībnieki vienkārši lasa un pēta citu ziņas. Patērētāji nebūt na pasīvi, kā norāda vārds "lurker", bet patērētāji var būt ļoti aktīvi tiešsaistes kopienas dalībnieki - tik citi vēl nav redzami.

Otrajā posmā (komentētājs) cilvēki komentē citus ierakstus (vai nu emuāros, vai diskusiju forumos), bieži meklējot skaidrojumu, piekrītot apgalvojumam vai piedāvājot ierosinājumu vai saiti uz kaut k līdzīgu.

Trešajā posmā ieguldītāji ir tie, kas ir izveidojuši savus emuārus vai kuri uzsāk diskusiju forumos jaunas tēmas. Viņi ir pārliecināti par savu ideju izstrādi utt. Pēdējā posmā komentētājs ir tāds, kurš bieži uzskata meta viedokli par notiekošo, nodrošinot līderības līmeni sabiedrībā. Viņu ieguldījums bieži pievērsīs uzmanību "plašākai ainai", veidojot saikni ar citiem darbiem - analizējot un sintezējo citu ieguldījumu.

Cilvēki nedarbosies tikai vienā no šīm fāzēm. Un otrādi, šķiet, ka lielākā daļa cilvēku galvenokārt darbojas vienā vai otrā posmā, lai kļūtu par tiešsaistes pilsoņiem, un ka šo izaugsmi raksturo kaut kāda virzība.

Modelis paredz, cik daudz tiešsaistes vides dalībnieku pārvietojas pa fāzēm, kad viņi iegūst izpratni un pārliecību, kā arī progresu kopā ar tās fāzēm.

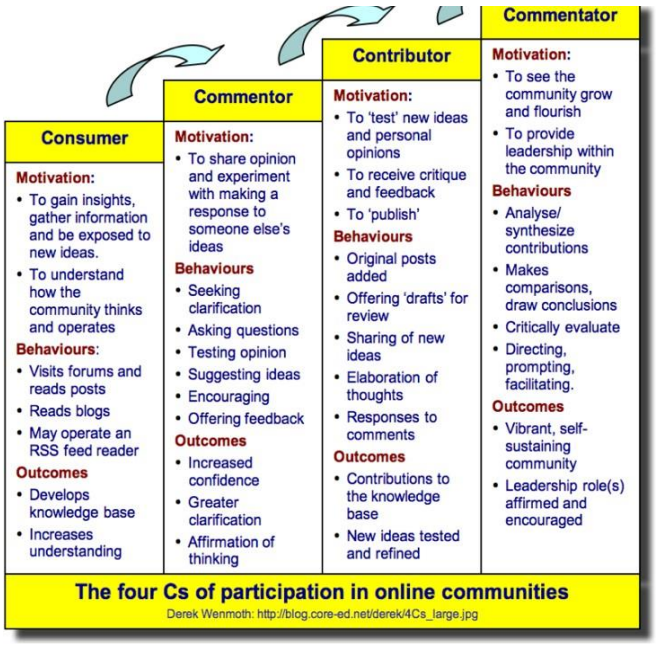

Kā lietot šo ietvaru skolā?

Aktivitāte:

Lai sāktu šo darbību, studenti būtu jāinformē par 4 dažādām dalībnieku kategorijām emuārā. Pēc tam viņi tiek sadalīti 4 grupās pa 5-6 cilvēkiem, un viņiem tiek dota saite uz izglītojošu emuāru, un katrai grupai jāidentificē dalībnieku dažādie veidi. Tāpat, lai atrastu īpašās iezīmes, kas piemīt katrai dalībnieku grupai. Novērojot, viņi var uztvert dažādos dalībnieku darbības veidus, bet arī izprast viņu līdzdalības veidu attiecīgajos emuāros. Pēc tam katra grupa ziņo plenārsēdē par saviem atklājumiem, kā arī par personīgo pieredzi un viedokļiem.

Jautājumi:

1) Kāpēc lietotāji piedalās virtuālajās kopienās? Kāpēc lietotāji komentē?
2) Kādi ir lietotāju līdzdalības motīvi sociālajās kopienās?
3) Kādi ir tiešsaistes kopienu veidi, kā pārvarēt līdzdalības nevienlīdzību un palielināt lietotāju līdzdalību?
4) Paši studenti piedalās tiešsaistes kopienās?
5) Kādu lomu viņi domā spēlēt? Kādas ir katras lomas galvenās iezīmes? Vai viņu loma emuārā paliek stabila, vai arī kādos gadījumos tā var mainīties?
6) Kādu lomu jūs vēlētos vai varētu uzņemties, ja izveidojat savas klases tiešsaistes kopienu ar izglītības satura jautājumiem? Vai jūs piekristu - piemēram, lai jūsu skolotāji būtu iesaistīti un ar kādām lomām?

Plašāka informācija pieejama:
http://blog.core-ed.org/derek/2006/11/participation_online_the_four_.html

3) Four L Engagement Model - Tony Karrer (2006)

Šis modelis tika izveidots, izmantojot tiešsaistes kopienu lomas un mijiedarbības analīzi.
Neskatoties uz lomām, kuras nevar precīzi noteikt, var noteikt galvenās iezīmes:

1) Saistīšana - tie ir apmeklētāji, kuri vienā vai otrā veidā atrod kopienu un pārbauda savu interesi par kopienu vai nē.
2) Aizkavēšanās - šīs personas pievērš uzmanību grupas aktivitātei un laiku pa laikam piedalās dažādās aktivitātēs. Viņus var interesēt lielāka iesaistīšanās, bet vai nu nejūta cienīgi, vai nezina.
3) Mācīšanās - šīs personas ir regulāri apmeklētāji, kuri regulāri sniedz ieguldījumu sabiedrībā. Viņi tiek uzskatīti par kopienas "biedriem".
4) Vadīšana - līderi ir kopienas kodols. Līderība ir apņemšanās un vēlme konsekventi dot savu ieguldījumu. Viņa uzdevums ir stimulēt tiešsaistes vidi, lai piesaistītu vairāk cilvēku un palielinātu līdzdalību.

Robežu izplūšana starp katra veida lomu atspoguļo dalībnieku līdzdalības būtību šajās kopienās, dalībniekiem nosakot viņu līdzdalības būtību.

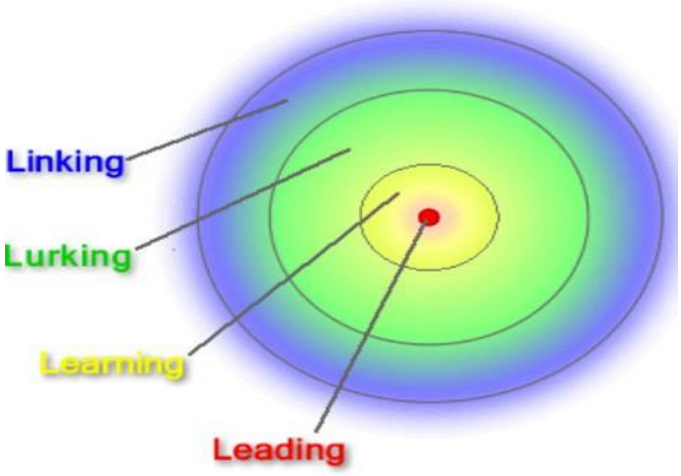

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Jautājums:

1) Vai katram cilvēkam ir kāda loma sabiedrībā, noteiktā kopienā?
2) Kurš to nosaka, vai students ir testēšanas režīmā vai likumīgs perifērijs, sniedz ieguldījumu sabiedrībā vai, iespējams, spēlē galveno lomu?

"Četru L iesaistīšanās modelis" nosaka personu vietu sabiedrībā, un tas skaidri parāda situāciju tajā.

Praktiskie piemēri:

Skolēnu padomei (un ne tikai) tiek organizēta regulāra uzraudzība (noteikta formāta saruna, analīze, padomi, radošs brīdis, vērtēšana, lēmums, mājas darbs), kurā mēs redzam un analizējam savu progresu skolas vadībā, darba un lēmumu izpildē un to plānošana un organizēšana.
Uzraudzību no sākuma vadīs skolotājs, bet laika gaitā groži tiks nodoti skolēniem.

4) Dalības galvenās dimensijas - Driskell & Neema (2009)

Šis modelis koncentrējas uz līdzdalības praksi kopienās, proti, uz programmām, kuras izstrādājušas iestādes un kopienas organizācijas, skolas, pašvaldību aģentūras un citas struktūras, kurās un ar kuru starpniecību notiek dalība. Dalību saprot kā telpisku praksi (līdzdalības telpas izveido vai ierobežo organizatoriskā prakse), kuru veido piecas galvenās dublējošās un savstarpēji saistītās dimensijas. Šīs dimensijas, katra strukturēta attiecībā pret otru, rodas, analizējot un apspriežot organizatoriskos faktorus, kas atbalstīja vai ierobežoja nozīmīgu jauniešu līdzdalību.

Modelis parāda piecas galvenās dimensijas, kas pārklājas: 1) normatīvā; 2) strukturālā; 3) operatīvā; 4) fiziskā un 5) attieksmes.

	type	description	manifestations
Normative	conceptual	expression of values regarding young people's participation	organizational mission and goals; statements from the ED; etc.
Structural	tangible - bounded by normative space	gives form to normative space, through organizational structure; programming, staffing and budget priorities	dedicated staff positions for youth outreach; budget for youth-led programs; etc.
Operational	tangible + conceptual - bounded by normative *and* structural space	everyday processes/mechanisms by which young people participate in decision making and management	youth selection of representatives; youth facilitation of meetings; real weight given to youth input (or youth making decisions on their own)
Physical	tangible - bounded by all of the above	an actual space that young people can claim as their own	A youth meeting room; youth-run center; dedicated (formally or informally) youth hang-out area
Attitudinal	conceptual - unbound though shaped in part by all the above, and *vice versa*	Individual and group interactions between adults and youth, and between young people	A general culture of acceptance and support towards young people, and between young people; youth expectations regarding their participation

Nozīmīgu un noturīgu jauniešu līdzdalību var attīstīt un uzturēt tikai ar visu piecu dimensiju klātbūtni, taču vienas no tām neesamība neizslēdz dalību.

Kā lietot šo ietvaru skolā?

Šis modelis stimulē studentus iesaistīties demokrātiskā lēmumu pieņemšanas procesā. Skolotāji ir kā veicinātāji un atbalsts studentiem, lai viņi organizētos grupās, un katra grupa piedāvā iejaukšanās jomu skolā, kas, viņuprāt, būtu jāuzlabo. Viņi domā par projektu un iesniedz priekšlikumu, ņemot vērā dažādas dimensijas (budžets, laiks, darba slodze utt.). Tad ir posms, kurā viņi rīko vēlēšanu kampaņu, katrs savai idejai. Vēlēšanu dienā tiek izvēlēts labākais priekšlikums, visi skolēni balsos, un šo priekšlikumu pēc tam īsteno skolēni un skolas vadības struktūra.
Ja studentiem ir iespēja izlemt vai izteikt savu viedokli, un, kad viņi jūtas sadzirdēti, viņiem ir konstruktīvāka attieksme pret visu un viņi ir vairāk iesaistīti.

Jautājumi:

1) Kā veicināt studentu iniciatīvu?
2) Vai šāda veida līdzdalībā ir vieta visa veida studentiem (izejošajiem, kautrīgajiem, spontāniem)?
3) Kādi uzdevumi viņiem var būt šāda veida līdzdalībā?

Vairāk informācijas pieejama:

Kudva, N. & Driskell, D. (2009). Creating Space for Participation: The Role of Organizational Practice in Structuring Youth Participation. Community Development, 40(4), 367-380, DOI: 10.1080/15575330903279705

1. Tiešsaites Līdzdalības Kāpnes - Bernoff & Li (2010)

Modelis parāda tiešsaistes dalības kāpnes, kas balstītas uz sociālās tehnogrāfijas jēdzienu, kurā tiešsaistes aktivitātes tiek aplūkotas saskaņā ar vairākiem līdzdalības veidiem (sākot no skatītāja līdz radītājam). Līmeņi, kas pārklājas, drīzāk ir profili, nevis segmentācijas, kas atspoguļo līdzdalības būtību: 1) Neaktīvi; 2) Skatītāji; 3) Tie,kas pievienojas; 4) Kolekcionāri; 5) Kritiķi; 6) Sarunu biedri; 7) Radītāji.

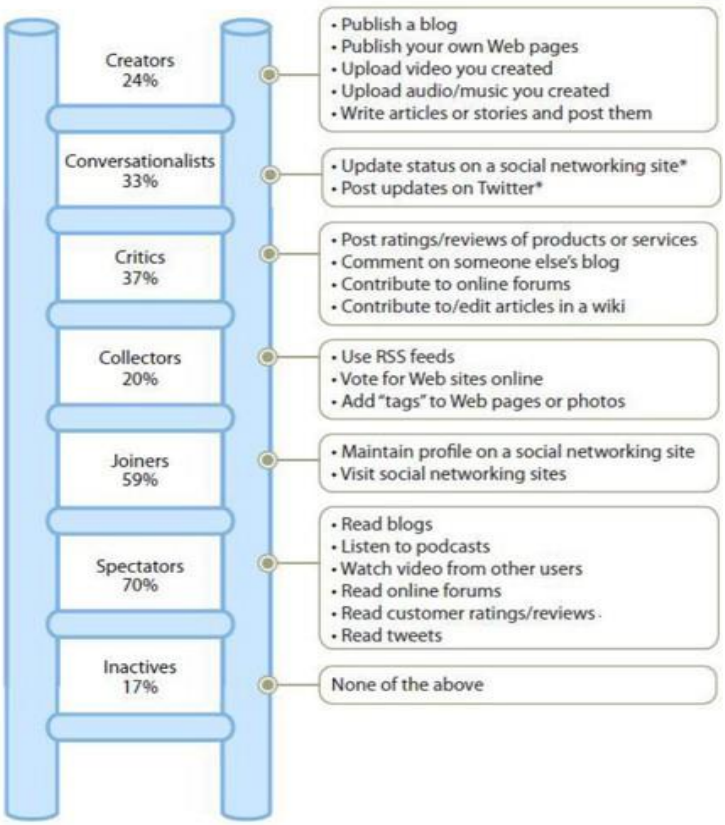

Kā izmantot šo ietvaru savā skolā?

Mūsdienās lielākā daļa jauniešu piedalās sociālās skaitļošanas aktivitātēs. Tomēr viņu līdzdalības līmenis sociālajās tehnoloģijās var būt atšķirīgs. Šis modelis parāda pieaugošu līdzdalības līmeni, kas var pārklāties, var arī nepārklāties, bet to var pielietot savā skolā, pulcējot studentu grupu (tiešsaistes patērētāji, emuāru lasītāji, video skatītāji, aplāžu klausītāji) un ļaujot viņiem izveidot un vadīt skolu emuārs, aplāde utt. Jūs pārbaudīsit skolēnu līdzdalības līmeni

Vairāk informācijas pieejama:
http://faculty.cbpp.uaa.alaska.edu/afef/mapping_participation_in_activit.htm

5) Līdzdalības Matrice - Tim Davies (2009)

Dalības matrica savā vertikālajā asī apvieno Hārtas līdzdalības kāpnes (līdzdalības līmenis) un horizontālās ass pieejas veidu (sākot no vienreizējas, īstermiņa vai neoficiālas pieejas līdz strukturētākai un ilgtermiņa pieejai). Šis modelis aizstāv viedokli, ka abas asis ir svarīgas, lai sasniegtu jauniešu iespējas un jauniešu virzītas iniciatīvas. Matricas vidus ir galvenais punkts jauniešu līdzdalības ceļā. Režģis ir rīks, grafisks attēlojums individuālai vai organizatoriskai praksei, kas norāda uz līdzdalības procesa stiprajām un vājajām pusēm noteiktā brīdī. Jauniešu iesaistīšanās aktivitātēs (kā radoši izpausties; iepazīšanās ar dažādiem forumiem; plānošana, runāšana, atbildības uzņemšanās; tīklu veidošana ārpus vienaudžu grupas un atklāšana notiek izmaiņas) nodrošina iespējas kā pamatu pārmaiņu procesā.

	Individual complaints or **feedback**	Surveys & **consult-ations**	One-off **events** or annual participation events	Participation **projects** - often using arts or media	Peer-led activities such as **training, research & evaluation**	**Youth forum**, youth grant-making etc.	Young people involved in **governance**
Youth initiated - shared decisions with adults							
Youth initiated and directed							
Adult initiated - shared decisions with youth			{ Degrees of participation				
Young people are consulted & kept informed							
Young people are assigned tasks & activities							
Tokenism							
Decoration		{ Levels of non involvement					
Manipulation							

Kā lietot šo ietvaru skolā?

Jautājumi:

Padomājiet par līdzdalības aktivitātēm, kuras attīstāt savā skolā, un ievietojiet tās matricā. Vai esat to izdarījis? Lieliski, tagad jums ir tūlītējs pašreizējā konteksta attēls, taču tas ir tikai momentuzņēmums, atskaites punkts. Pajautājiet sev: vai jūsu skola varētu spert vienu soli uz priekšu? Tiešām? Tad pārvietojiet vienu lodziņu uz augšu un / vai pa labi; domājiet, pētiet un izveidojiet kopā ar studentiem procesu, kas var iekļaut šo līdzdalības līmeni (vertikālā ass) ar šāda veida pieeju (horizontālā ass) un to īstenot.

Vairāk informācija pieejama:
http://www.timdavies.org.uk/2009/05/18/can-social-networks-bridge-the-participation-gap/
https://www.ungdomogfritid.no/wp-content/uploads/Participation-handbook.pdf

6) Līdzdalības koks - Harry Shier (2010)

Šis modelis, kas balstīts uz augšupēju pieeju, pārstāv līdzdalību kā koku, katrai daļai pārstāvot dažādas funkcijas, ieinteresēto personu grupas, lomas, atstarpes un procesus. Dalības koka modelis apraksta dažādus jauniešu līdzdalības, vadības un lēmumu pieņemšanas posmus organizācijās un kopienās. Tas ir prakses modelis, lai atbalstītu un veicinātu daudzveidīgu līdzdalības veidu, lai jaunieši varētu ietekmēt attīstību, galvenokārt vērtībās (cieņa, vienlīdzība, miers utt.). Tas arī atspoguļo jauniešu iespējas uzlabot savu iesaistīšanos organizācijā un to, kā viņi spēj panākt šo procesu.
Trīs secīgi attīstības posmi ir: 1) stumbrs (virzības procesi, ar kuru palīdzību bērni apzinās sevi kā sabiedrības locekļus un tiesību īpašniekus, kompetenti un spējīgi; spēja izteikties un organizēties); 2) Zari (dažādas aktivitāšu grupas un telpas, kurās tiek attīstīta aktīva un proaktīva līdzdalība atbilstoši zināšanu un pieredzes pieaugumam); un 3) lapas (jaunieši ir pilnvaroti; jaunieši ir ietekmīgi,
nozīmīgas lomas kā kopienas pedagogiem, tiesību aizstāvjiem, pārstāvjiem).

Kā lietot šo ietvaru skolāl?

Domājot par studentu profilu mūsdienās, mēs saprotam, ka vēlamies studentus ar iniciatīvu, kuri zina, kā komunicēt, strādā komandā, kuriem ir redzējums par viņu atbildību dažādos līmeņos: ģimenē, veselībā, sabiedrībā un sabiedrībā. Tāpēc ir būtiski paaugstināt pašcieņu, izpratni par viņu kā sabiedrības locekļu tiesībām un rosināt līdzdalību. Šis modelis ļauj to izdarīt, pārraugot skolēnu progresu, kas iesaistīti projektā, vai aktivitāti skolā. Piemēram, katrai grupai vai klasei varat izveidot digitālu tabulu un ierakstīt visus notikumus, to galvenos mērķus, ja tie ir sasniegti vai nē, ko un kas ir izdarījis, un pārraudzīt, kā viņi var gūt panākumus. Jūs varat izveidot vissvarīgāko sasniegumu izlasi un padarīt šīs tabulas publiskas (skolas ieeja, skolas vietne, projekta prezentācijas diena), un tas ļaus skolēniem iesaistīties aktivitātēs un vēlēties piedalīties vairāk.

Vairāk informācija pieejama:

https://www.ipkl.gu.se/digitalAssets/1429/1429869_shier-et-al---how-cyp-ifluence-policy-makers.pdf

7) Skaidras Līdzdalības Modelis - Lawndes & Pratchett (2006)

CLEAR līdzdalības modelis piedāvā diagnostikas rīku, kas paredz gan šķēršļus iespēju palielināšanai, gan sasaista tos ar politikas reakcijām. Kā pašnovērtēšanas rīku Eiropas Padomes dalībvalstu vietējām pašvaldībām pašvaldības to izmantoja, lai diagnosticētu savas sabiedrības līdzdalības iniciatīvu stiprās un vājās puses. Šis modelis nodrošina un mudina pievērsties praksei un ļauj politikas veidotājiem apšaubīt savu pilsoņu iespējas, viņu kopības izjūtu un pilsoniskās organizācijas. Atzīstot, ka līdzdalības stratēģijām ir jābūt jutīgām pret vietējiem apstākļiem un dinamiskām laika gaitā, modelis ļauj iedzīvotājiem novērtēt kopienu struktūras to līdzdalības jomā lēmumu pieņemšanas procesos.
Modelis nosaka piecus galvenos faktorus, piecus faktorus efektīvai un jēgpilnai līdzdalībai, pamatojoties uz to, ko dalībnieki var "darīt", "patīk darīt", "atļauj", "lūdz" un "uz kuriem reaģē".

Key factor	How it works	Policy targets
Can do	The individual resources that people have to mobilise and organise (speaking, writing and technical skills, and the confidence to use them) make a difference	Capacity building, training and support of volunteers, mentoring, leadership development
Like to	To commit to participation requires an identification with the public entity that is the focus of engagement	Civil renewal, citizenship, community development, community cohesion, neighbourhood working, social capital
Enabled to	The civic infrastructure of groups and umbrella organisations makes a difference because it creates or blocks an opportunity structure for participation	Investing in civic infrastructure and community networks, improving channels of communication via compacts
Asked to	Mobilising people into participation by asking for their input can make a big difference	Public participation schemes that are diverse and reflexive
Responded to	When asked people say they will participate if they are listened to (not necessarily agreed with) and able to see a response	A public policy system that shows a capacity to respond - through specific outcomes, ongoing learning and feedback

Rīka lietošanai vispirms ir nepieciešams precizēt jautājumus un problēmas, kas jārisina jebkurā konkrētā vidē. Otrkārt, jāapņemas novērtēt vairākas perspektīvas skolēnu dalībai skolā. Visbeidzot, tas ir nepieciešams, lai noteiktu prioritātes un noteiktu faktorus un stratēģijas, kas jāmaina.

Plašāka informācija pieejama vietnē:
http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.523.6104&rep=rep1&type=pdf

Kā lietot šo skolā?

Pirmkārt, skolas administrācijā jums jāizvēlas tēma, kurā skolēni piedalīsies un pieņems lēmumus. Sagatavojiet piecu kolonnu tabulu ar CLEAR faktoriem: ko studenti (1) var darīt, (2) patīk, (3) ir iespējoti, (4) tiek lūgti un (5) uz kuriem atbild. Kopā ar studentiem aizpildiet pirmo rindu ar pašreizējo skolu līdzdalības situāciju attiecībā uz izvēlēto tēmu. Pārdomājiet to un aizpildiet zemāk esošo rindu ar ideālu, bet iespējamu scenāriju. Analizējot šo tabulu, vai jūs varat plānot un īstenot procesu, kas ļauj sasniegt otro scenāriju?

Darbība: Skolēniem kā skolas kopienas locekļiem (savas klases, bet arī skolas kopienas locekļiem) ir tiesības, pienākumi un vīzijas, ko viņi vēlas realizēt. Viņi ir sadalīti 5 grupās pa 4-5 cilvēkiem, un katrai grupai tiek lūgts atbildēt uz nelielu jautājumu grupu. Pēc tam katras grupas pārstāvis plenārsēdē ziņo par savas grupas izstrādātajām idejām, pamatojoties uz atbildēm uz jautājumiem, uz kuriem viņiem bija jāatbild. Plenārsēdē tiek pārrunātas nostājas, izdarīti secinājumi un apņemšanās rīkoties saistībā ar skolas kopienas attīstību.

Jautājumi:

1) Ko skolēni var piedāvāt skolas sabiedrībai, kādās jomās un ar kādu tehnisko aprīkojumu?
2) 2) Kādus projektus viņi vēlētos īstenot, lai veicinātu skolas kopienas attīstību, pozitīvi ietekmējot vietējo un plašāku sabiedrību?
3) Vai viņi var piedalīties tīklos un, ja piedalās, kādi no tiem, lai īstenotu savu attīstības politiku, nodarbotos ar jaunu politiku un labu praksi, bet arī izplatītu tos šajos tīklos?
4) 3) Kādas, jūsuprāt, ir pārējo skolas kopienas locekļu cerības un kā jūs varētu tās apmierināt, kā arī izstrādāt pasākumus, kuru mērķis ir viņu jauninašana un popularizēšana?
5) 4) Kā jūs varētu aktivizēt pārējo skolas kopienu ar mērķi viņu plaši piedalīties, izveidojot izglītības komandu ar augstiem mērķiem, meklējumiem un prasībām?

8) Trīs Lēcu Līdzdalība - DFID- CSO (2010)

Šī pieeja ietver darbu jauniešu labā (kā mērķa saņēmēji), iesaistīšanos ar jaunatni kā partneriem un jauniešu kā līderu veidotu. Šīs ir trīs modeļu līdzdalības prakses (kas nav savstarpēji izslēdzošas) efektīvai līdzdalībai, kas veicina jauniešu rīcībspēju, prasmes un spēju mainīt savu dzīvi.
Modeļa mērķis ir veicināt aktīvu, informētu un brīvprātīgu jauniešu iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā un viņu kopienu dzīvē gan vietējā, gan pasaules mērogā. Attīstības iejaukšanās, viena konkrēta lēca ir atkarīga no konteksta, un dažādās lēcās var izmantot dažādas lēcas. Tāpēc modelis tiek uzskatīts par dinamisku

.

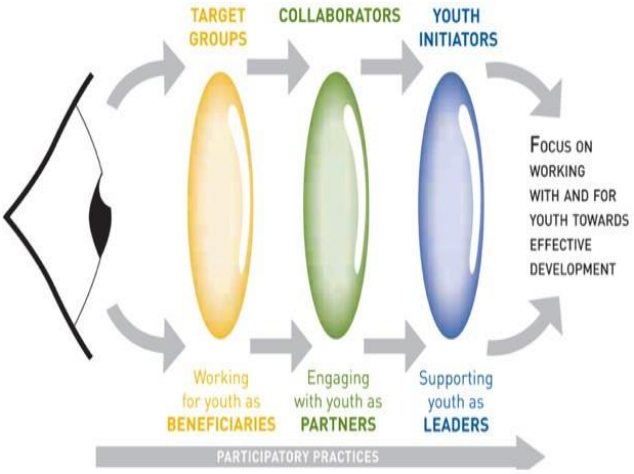

Working for youth as beneficiaries	Defined as the basics of a good intervention for young people: • Youth as beneficiaries implies they are a **target group** and are adequately **informed**; • Explicitly focuses on youth issues through documentation; • Can **prepare the ground** for working with youth as partners.
Engaging with youth as partners	Defined as: • **Collaborative** interventions, where young people are fully **consulted** and informed; • Implies mutual co-operation and responsibility; • Recognises that young people generally need experience working at this level before progressing to becoming leaders and initiators of development (if appropriate) – a progression which not all will want or be able to make.
Supporting youth as leaders	Defined as: • **Enabling youth-initiated and directed** interventions; • Opening up a space for youth-led decision-making (delegation) within existing structures, systems and processes.

FROM

Kā lietot šo ietvaru skolā?

Ir svarīgi ņemt vērā visas trīs lēcas, jo projekta laikā atkarībā no vietējā konteksta dažādas lēcas var izmantot ar dažādām jauniešu grupām. Šajā modelī jūs varat redzēt jaunos studentus kā partnerus un vadītājus, kuriem ir rīcības brīvība, proti, rīcībspēja, prasmes un iespējas un spēja mainīt savu dzīvi.
Skolēniem var būt dažādas lomas attiecībā uz jauniešu līdzdalību:

1 jaunieši tiek informēti, lai atvieglotu kolektīvo un individuālo darbību;
2. tiek apspriesti jaunieši un viņi mijiedarbojas ar organizāciju, kas var iekļaut viņu atsauksmes un perspektīvas;
3. jauniešiem var piederēt lēmumu pieņemšanas process vai dalīties lomā ar citiem par konkrētiem projekta jautājumiem;
4. jaunieši ir proaktīvi un spējīgi uzņemties iniciatīvu.
Ņemot vērā dažādos lomu veidus, studenti var praktiski izmantot līdzdalību un sasniegt darbību, informatīvākā līmenī pārejot uz iniciatīvu un darbību kā partneris vai vadītājs. Jauniešu iekļaušana lēmumu pieņemšanā attīstības aktivitātēs attīsta prasmes, kas veido viņu pilngadību un attīsta spēju paust savu viedokli.

Jautājumi:

1) Kāpēc jūsu organizācija praktizē jauniešu līdzdalību?
2) Kāda veida lēcas ir jēgpilnāk izmantot jūsu skolas kontekstā?

Vairāk informācija pieejama:
https://youtheconomicopportunities.org/sites/default/files/uploads/resource/6962_Youth_Participation_in_Development.pdf

1) **Seši tiešsaistes dalības principi - Tims Deivijs (2011)**

2) **Jaunatnes līdzdalības Yin-yang modelis - Šērs et al. (2012)**

3) **Jauniešu līdzdalības tipoloģija - Wong et al.**

4) **Jauniešu dalība Somijā (2011)**

1) Seši Principi Tiešsaites Līdzdalībai - Tim Davies (2011)

Šis trīspusējais modelis ir balstīts uz ANO Konvenciju par bērna tiesībām. Dalības tiešsaistē principus nosaka trīs galvenās tiesību kategorijas: tiesības uz nodrošinājumu; aizsardzības tiesības; un līdzdalības tiesības. Minētie seši tiešsaistes dalības principi ir tie, kas ir iekļauti šodienas darba kārtībā. Tie palīdz noteikt īpašus norādījumus, kā reaģēt uz jauniešu dzīvi tiešsaistē. Šie principi ir:

- Atbalstīt digitālo pilsonību - atzīstot interneta potenciālu jauniešu savienojumam un aktīvi piedalīties visu veidu tiešsaistes un vietējās kopienās. Šī principa mērķis ir iesaistīt novatorisku un ētisku tiešsaistes mijiedarbību un pārmaiņas;
- Pilnvarot jauniešus - veicinot izpratni par tiešsaistes telpām, lai nodrošinātu drošu un pozitīvu tiešsaistes pieredzi. Dalība ir pašaizsardzības veids, veids, kā paust jauniešu bažas, un veids, kā tiekties pēc viņu tiesībām;
- Reaģēt uz riskiem - ieviešot skaidru un samērīgu politiku un procesus.
- Veicināt noturību - tiešsaistes riska situāciju atpazīšana un mehānismu izveide šo risku pārvarēšanai kā veids, kā palielināt personīgo attīstību.
- Nodrošināt pozitīvas telpas - piedāvājot iespējas eksperimentēt un izpētīt digitālos medijus dažādos veidos, atbilstoši vecumam atbilstošu tiešsaistes telpu izveidei (risinot piekrišanas, privātuma un drošības jautājumus sociālās programmatūras vai ierīču projektēšanā).
- Izveidot jauniešiem piemērotus pakalpojumus. Jauniešu aktīvai līdzdalībai jāinformē par nodrošināšanu un aizsardzību. Nosakot prioritātes digitālā laikmeta pakalpojumiem, šajā noteikumā jāņem vērā jauniešu un pieaugušo partnerība,

Šie principi var būt saskaņā ar radošām atbildēm uz jauniešu tiešsaistes dzīvi, kas ir saderīgas ar citām politikas un prakses atbildēm.

Šis modelis mēģina atrisināt iespēju un riska divējādību, mudinot atbildes uz jautājumu "Ko mēs darām, lai risinātu jauniešu aizsardzību, pozitīvu iespēju nodrošināšanu un jauniešu līdzdalību saistībā ar viņu tiešsaistes dzīvi?"

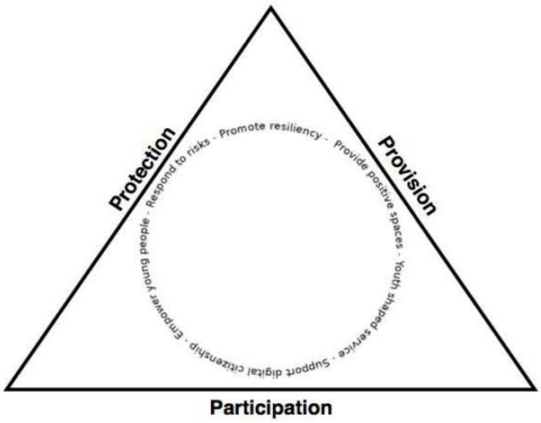

Vairāk informācija pieejama:

https://tinyurl.com/ycm2dckf

How to use this framework in your school?

Kā izmantot šo sistēmu skolā?

Aktivititāte:
Ziņu tiesības (no Nick Wilson - Branka Emersic, "Starptautiskās amnestijas izglītības rokasgrāmata cilvēktiesībām")
Mērķis:
Šī analīze un diskusija palīdz studentiem atpazīt tiesības un ikdienas situācijās pielietot cilvēktiesību "modeli".

• Mēs studentiem lasām šādu tekstu: "Mūsdienu pasaulē mums visiem ir pieejama informācija. Lielākajai daļai no mums šī informācija nāk no plašsaziņas līdzekļiem un it īpaši ar ziņu starpniecību. Katru dienu TV ekrāni un avīzes ir pilnas ar stāstiem un situācijām, kas reizēm ir cerīgas, traģiskas, laimīgas, skumjas, vienkāršas vai sarežģītas. Parasti mēs redzam skumjus stāstus un jūtamies vāji.
Tomēr, ja mēs uzmanīgi aplūkosim cilvēktiesību ideju izmantošanu, mēs redzēsim 100 panākumu rādītājus, kur tiek aizsargātas un īstenotas cilvēktiesības, kā arī problēmu līmeņus, kuros tiek pārkāptas tiesības. "
• Sadaliet studentus četrās grupās.
• Izplatiet žurnālus un biļetenus pēc nejaušības principa. Uz tāfeles uzzīmējiet apli. Aplī uzrakstiet šādas trīs frāzes:
- Pārkāptās tiesības - Aizsargātās tiesības - Piemērojamās tiesības
• Palūdziet studentiem ielūkoties savos laikrakstos un žurnālos, lai atrastu lietas, kas pierāda šīs trīs frāzes.
• Kad studenti ir pabeiguši šo darbību, palūdziet viņiem apskatīt Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju vai Vienkāršoto izdevumu, lai atrastu rakstus par stāstiem vai attēliem, kurus viņi atrada laikrakstos. • Tagad lūdziet katrai grupai pēc kārtas piestiprināt lūžņus pie tāfeles.
Jautājumi:

1) Vai bija viegli atrast piemērus, kā tiesības tiek pārkāptas, aizsargātas un izpildītas?
   • Vai frāzi bija grūtāk pierādīt? Kāpēc?
2) Vai bija kādi laikrakstu raksti vai citi piemēri, kur varētu teikt, ka visas trīs frāzes bija saistītas? Kurš? Kāpēc?
3) Vai bija kādi piemēri, kur vienas personas vai grupas tiesības tika aizsargātas, pārkāpjot citas personas tiesības? Vai frāze "Tiesības beidzas tur, kur sākas jūsu un otrādi" būtu noderīga šādā gadījumā? Vai šī frāze sniegtu risinājumu visiem? Kāpēc? Kāpēc ne?

Iespējas:

Cilvēktiesību nodošana klasē, lai iegūtu idejas par to, kā šīs zināšanas izplatīt skolā.

2) Yin-yang Modelis Jaunatnes Līdzdalībai - Shier et al. (2012)

Šis modelis apvieno divas savstarpēji papildinošas pieejas: uz cilvēktiesībām balstītu pieeju un cilvēka attīstības pieeju. Tā vietā, lai cilvēkiem piešķirtu lietas, kuras viņiem tiek identificētas kā trūkstošas, kā organizācijas, kas izmanto uz cilvēktiesībām balstītu pieeju, strādā tieši ar attiecīgajiem cilvēkiem kā pilsoņiem un sociālajiem dalībniekiem, palīdzot viņiem identificēt viņu cilvēktiesību pārkāpumus, kas viņiem traucē piekļūt šai nepieciešamībai. Pēc tam cilvēki var izmantot šīs zināšanas, lai formulētu prasības un radītu kolektīvu rīcību šo tiesību atjaunošanai un aizsardzībai.
Dalības līmenis ir atkarīgs no iespējām. Pilnvarošana tika definēta kā pamatnosacījums, iespēju un attieksmes kombinācija; tas ir, lai bērns vai jaunietis tiktu uzskatīts par "pilnvarotu", viņam ir jābūt tādos apstākļos, kas dod iespēju ietekmēt pārmaiņas, viņam ir jābūt zināšanām un spējām, kas tam nepieciešams, un, pirmkārt, pašam jājūt ietekmes iespējas.
Bērni un jaunieši, kuri sasniedz efektīvu interešu aizstāvību, parasti ir patstāvīgi, bet var paļauties uz efektīvu pieaugušo atbalstu un atvieglojumiem. Viņi strādā, saskaņojot ar varas iestādēm, nevis strīdoties ar viņiem, taču viņiem jānodrošina efektīva uzraudzība, ja viņi vēlas, lai politiķi pildītu savus solījumus.

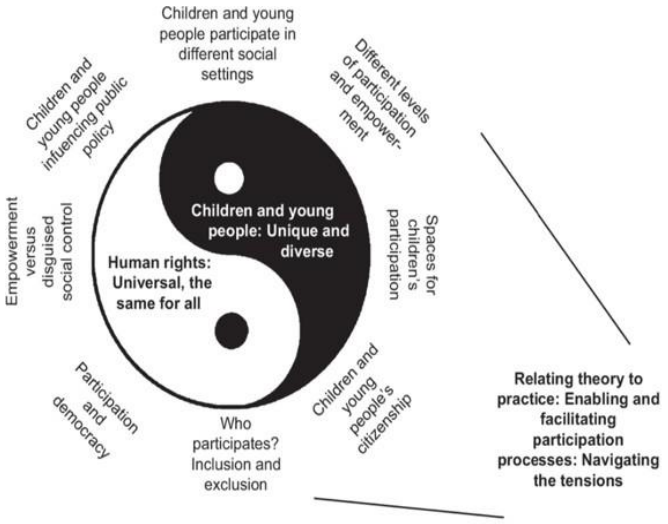

Kā pielietot šo ietvaru skolā?

Indikatīvā aktivitāte: Fantastiskā valsts (no Nick Wilson - Branka Emersic, "Handbook International Amnesty Education for the Human rights")
Mērķis: Aktivitāte studentus iepazīstina ar idejām par tiesībām, pamatojoties uz vajadzībām, un iepazīstina viņus ar Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju. Tas izvirza tādus jautājumus kā tiesību novērtēšana, un "Opcijas" piedāvā ieteikumus "klases tiesību" saraksta izveidei.
Mācību punkti: Cilvēktiesību dokumentu pamatā ir mūsu pašu raksturīgās vajadzības. - Jūs uzskatāt, ka dažas tiesības ir svarīgākas par citām, pamatojoties uz jūsu pašu gadījumu, taču ikvienam ir svarīgas visas tiesības. Veiciet darbības:
1. Sadaliet studentus mazās grupās, kurās ir pieci vai seši cilvēki. 2. Skaļi izlasiet šādu scenāriju: „Iedomājieties, ka esat atklājis jaunu valsti, kurā neviens iepriekš nav dzīvojis un nav likumu vai noteikumu. Jūs un citi jūsu komandas locekļi apmetīsies uz šīs jaunās zemes. "Jūs nezināt, kāds sociālais statuss jums būs šajā jaunajā valstī." 3. Palūdziet katrai studentu grupai nosaukt savu valsti un uz lielā papīra vai uz tāfeles, kur visi tās var redzēt, uzrakstīt 10 izvēlētās tiesības. 4. Katra grupa klasei uzrāda savu sarakstu. 5. Kad visas grupas ir iesniegušas savus sarakstus, norādiet tiesības, kas atkārtojas vai ir pretrunīgas. Vai sarakstu var organizēt racionāli? Vai līdzīgas tiesības var klasificēt vienā kategorijā?

Iespējas:
• Ja jums ir laiks, palūdziet studentiem ievietot punktu blakus trim "centra saraksta" tiesībām, kuras, viņuprāt, ir vissvarīgākās vai kuras, viņuprāt, varētu dzīvot bez.
• Šī aktivitāte ir notikusi daudzās valstīs. "Vai jūs domājat, ka situācija jūsu valstī ir ietekmējusi jūsu tiesību izvēli? Kāpēc; Kāpēc ne;"
• Šo uzdevumu kā uzdevumu var pielāgot tā, lai skolēni varētu izveidot sarakstu ar "klases tiesībām", kuras, viņuprāt, uzlabotu skolas vidi. Piemēram, tiesības strādāt mierīgi, tiesības uz citu viedokļa ievērošanu, tiesības uz personiskā īpašuma aizsardzību; Esiet atsaucīgs studentu ieteikumiem, taču uzsveriet, ka visas tiesības pavada pienākumi. Šis "dzīvais dokuments" būtu jāparāda klasē un vajadzības gadījumā jāatjaunina.
Pajautājiet studentiem: "Kā, jūsuprāt, būtu jānotiek, ja kāds pārkāpj šīs tiesības?
Jautājumi:

1) Kādas ir galvenās problēmas, ar kurām saskaras bērni un jaunieši, kas vēlas ietekmēt valsts politiku?
2) Kādi iepriekšējie apstākļi palielina bērnu un jauniešu iespējas ietekmēt politiku?
3) Kādas organizācijas vai formas bērniem un jauniešiem palīdz sasniegt politikas ietekmi?
4) Kādas pieaugušo palīgu / veicinātāju metodes un pieejas palielina bērnu un jauniešu ietekmi uz politikas veidotājiem?

Vairāk informācija pieejama:
https://www.ipkl.gu.se/digitalAssets/1429/1429869_shier-et-al---how-cyp-ifluence-policy makers.pdf

3) Jauniešu Līdzdalības Tipoloģija- Wong et al. (2011)

Šis modelis formulē dažādas jauniešu un pieaugušo kontroles konfigurācijas, kas atspoguļo optimālos līdzdalības veidus jauniešu iespēju palielināšanai. Šajā modelī jauniešiem un pieaugušajiem ir kopīga atbildība par jauniešiem un sabiedrības iespējām. Vienlīdzīga pieeja kritiskai apziņai dod iespēju gan jauniešiem, gan pieaugušajiem pārvarēt šo dinamiku. Tas nozīmē atvieglot kritisko dialogu, izpratni un prasmju veidošanu kritiskās apziņas veidošanai partnerībā ar jauniešiem. Pieci jauniešu līdzdalības veidi: **novadīšana, simbolisms, plurālistiskums, neatkarība un autonomija.**

Pieaugušo virzītas līdzdalības spektrs aptver diapazonu starp pieaugušajiem, kuri pilnībā kontrolē lēmumu pieņemšanu, līdz pieaugušajiem, kuri uzklausa jauniešu perspektīvas, bet galu galā pieņem galīgos lēmumus. Šie dalības veidi ir attiecīgi apzīmēti ar kuģi un simboliski. Jauniešu neiesaistīšanās trūkuma dēļ Kuģa līdzdalības veidam ir mazs potenciāls. Lai arī jaunieši var apgūt prasmes un iegūt noderīgas zināšanas, jauniešiem ir maz iespēju sniegt savu ideju.

Modelis pieņem, ka plurālistisku līdzdalības veidu var sasniegt neatkarīgi no attīstības vecuma. Turpretī autonomā dalības veidā jaunieši, iespējams, nevarēs gūt labumu no zināšanām, kuras pieaugušajiem var būt par kopienas vai organizācijas vēsturi, labāko praksi un gūtajām mācībām. Šajā gadījumā paaudžu atmiņai ir risks pazust.

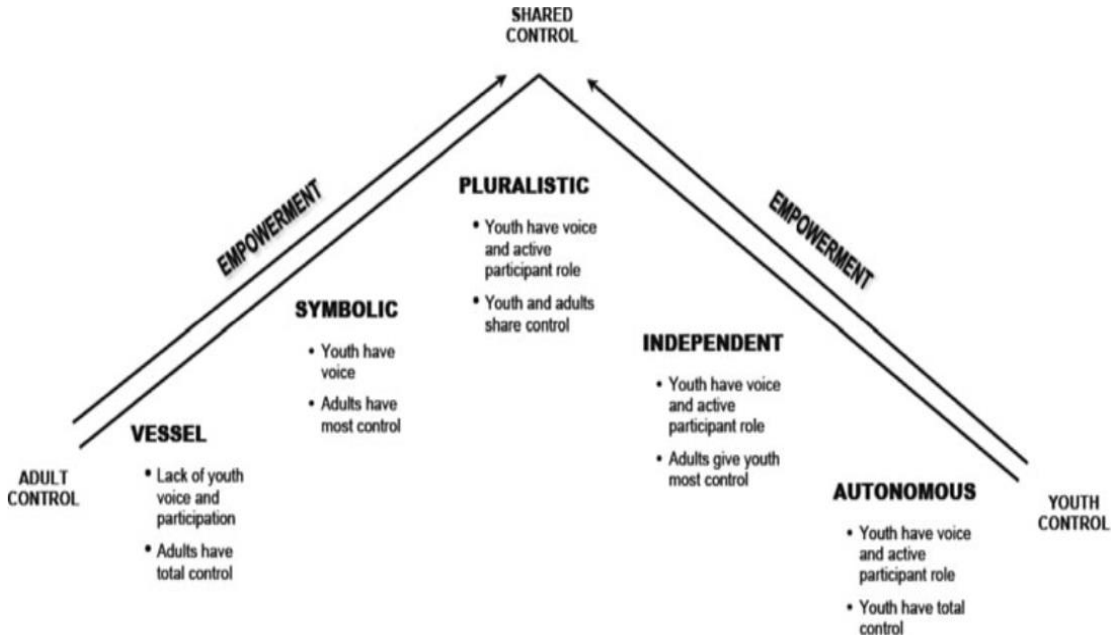

Vairāk informācija pieejama:

Wong, N.T.; Zimmerman, M.A. & Parker, E.A. (2010). A Typology of Youth Participation and Empowerment for Child and Adolescent Health Promotion. American Journal of Community Psychology, 46, 100–114; DOI 10.1007/s10464-010-9330-0

Kā ieviest šo ietvaru skolā?

Viens no šī modeļa izstrādes pamatojumiem bija izvairīties no kopīgas nepareizas līdzdalības attīstības modeļu interpretācijas, kas tiek pasniegti pakāpeniskos hierarhiskos vai vertikālos formātos.

Skolotājiem savā skolā jāidentificē jauniešu un pieaugušo līdzdalības pakāpe, ņemot vērā katra veida attīstības potenciālu: novadītājs, simboliskais, plurālistiskais, neatkarīgais un autonomais. Šie grādi ir organizēti trīs jauniešu līdzdalības kategorijās lēmumu pieņemšanā organizācijā un sabiedrībā: pieaugušo kontrole; jaunatnes kontrole un dalīta kontrole. Tajā ir iekļautas paaudžu saiknes un tiek ņemta vērā jaunāko pētījumu attīstība jauniešu un pieaugušo partnerībās, bet arī partnerattiecības ar jauniešiem, lai veicinātu kritisko dialogu un veicinātu tādas prasmes kā kritiskā apziņa un pašapziņa.

Lai izmantotu šo modeli, jums jāuzdod sev jautājums: vai jūsu skola uzsver gan jauniešu, gan pieaugušo iesaisti? Vai jūs domājat, ka šī pieeja dod pozitīvu jaunatnes attīstību? Cik lielu spēku jūs esat gatavs dot jauniešiem? Vai jūs varat ļaut viņiem pašiem vadīt savu projektu un ļaut pieaugušajiem būt tikai koordinatoriem un / vai atbalstītājiem?

Šo modeli paredzēts izmantot kā aprakstošu, analītisku un stratēģisku instrumentu papildus pieaugušo un jauniešu līdzdalības pakāpei. Piemēram, autonomā līmenī studentiem ir sākotnējā ideja un viņi izlemj, kā projekts tiks īstenots, un pieaugušie ir pieejami viņu atbalstam, bet nav atbildīgi par projektu.

1) Jaunatnes Līdzdalība Somijā (2011)

Modelis apraksta veidu, kādā bērni un jaunieši piedalās sabiedriskajā apspriešanā un lēmumu pieņemšanas procesos Somijā.

Nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī bērniem un jauniešiem ir daudz līdzdalības struktūru ieskaitot Valsts bērnu parlamentu, vietējās jauniešu padomes un Skolas centru klubi. Visas šīs iestādes apgalvo, ka visiem bērniem tiek nodrošinātas vienādas tiesības piedalīties Somijā bērnu un jauniešu līdzdalība, tostarp tieša un reprezentatīva iesaistīšanās, galvenokārt notie "formālajās" struktūrās". To skaitā ir vietējās jauniešu padomes (virs 12 gadiem), skolu padomes valsts un vietējie bērnu parlamenti (7 līdz 12 gadus veci), bērnu ombudi un aptaujas bērniem visā Somijā, kas ir Somijas līdzdalības sistēmas stiprā puse.
Pētījumu mērķis ir iegūt jauniešu viedokli par to, kā viņi tam tic, ka viņi var stiprināt ietekmes iespējas attiecībā uz demokrātisku līdzdalību.

Turklāt Somijas sistēmā ietilpst:
Bērnu apmācība: ir organizētas apmācības dažādām struktūrām un profesionāļiem, un katru gadu tiek organizēti kursi skolotājiem, kuri uzrauga skolēnu padomes. Apmācība ir organizēti arī dažādiem pašvaldības darbiniekiem un politikas veidotājiem, tostarp sociālajiem darbiniekiem,
koncentrējoties uz bērna viedokļa ņemšanu vērā.
Bērniem un jauniešiem ir sniegta bērniem draudzīga informācija par vietējiem pakalpojumiem ceļveža veidā ar nosaukumu "Kas tekisin?" (Ko man darīt?) Un satur daudzu dažādu pakalpojumu visaptverošu aprakstu.
Bērnu apspriešana: Bērniem ir bijusi konsultācija par rotaļu laukumu dizainu un parku plānošana Tamperē un vietējos bērnudārzos vai citās vietās ar ļoti maziem bērniem.

The system employed (kaleidoscope of experience)

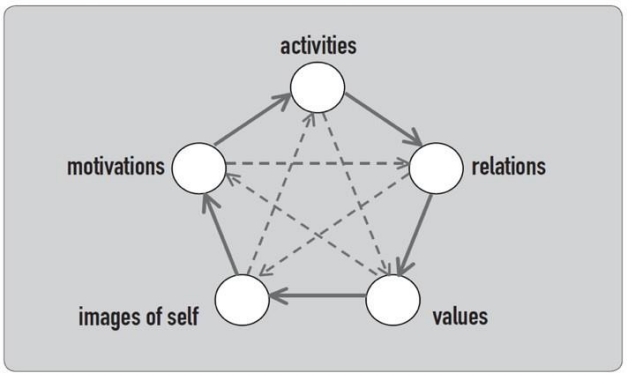

Kā lietot šo ietvaru skolā?

Aktivitāte:

Šīs aktivitātes palīdz skolēniem uzzināt, vai viņu valsts skolas pieaugušie ņem vērā viņu uzskatus un idejas.

Bērni ir sadalīti četrās fokusa grupās, no kurām katrā tika apspriesti dažādi uzdevumi, pamatojoties uz pieredzes kaleidoskopu. Pirmais uzdevums ir pierakstīt sīkāku informāciju par dažādām aktivitātēm, kurās bērni bija iesaistīti. Otrais ietver katras darbības detalizētas pierakstīšanu, pasvītrojot tās, kurās tiek apsvērts viņu viedoklis pirms lēmuma pieņemšanas, kas ietekmē viņu dzīvi, un izceļot tās, kuras to nedara. Trešais uzdevums ir apspriest, kāpēc viņu viedoklis netiek ņemts vērā. Ceturtais ir apspriest, ko varētu darīt, lai to uzlabotu un ko bērni un jaunieši var darīt paši, un pēdējais uzdevums bija apspriest, kāda ir sajūta, ja kāds nespēj klausīties.

Katram bērnam tiek piešķirts burts A, B, C vai D. Pēc uzdevumu izpildes bērni maina tabulas: bērns A, bērns B un bērns C pārcēlās uz citu tabulu, lai pārrunātu pirmajā sesijā sastādīto ziņojumu secinājumus. , kamēr bērns D darbojās kā sekretāre un palika pie viena galda. Viņš vai viņa apkopoja dažādu sesiju rezultātus, lai ziņotu par to plenārsēdē.

Jautājumi:

1) Vai jūs domājat, ka pieaugušie un it īpaši jūsu skolotāji jūs uzklausa?
2) Vai jūs uzskatāt, ka jūsu viedoklis tiek uztverts nopietni?
3) Vai jūtat, ka jums ir ietekme uz lēmumiem, kas skolā tiek pieņemti dažādos apstākļos?
4) Kādas struktūras palīdz aizsargāt bērnu un jauniešu tiesības tikt uzklausītiem un uztvertiem nopietni?
5) Vai esat informēts par savām tiesībām tikt uzklausītam un uztvertam nopietni?
6) Kuri var būt līdzdalības metožu kanāli, kurus jūs vērtējat ļoti svarīgi, un kāpēc?
7) Kā šie kanāli var dot savu ieguldījumu šajā virzienā?
8) Norādiet dažus ieteikumus saviem skolotājiem un sev, kā uzlabot bērnu un jauniešu līdzdalību un kā nopietni uztvert viņu viedokli.
9) Vai jūs domājat, ka jūsu valstī pastāvošais pusaudžu parlaments darbojas labi?
10) Kā varētu izveidot Bērnu parlamentu un kā tam vajadzētu darboties?

Vairāk informācija pieejama:
Child and youth participation in Finland- A Council of Europe policy review, https://rm.coe int/168046c47e, 2011, Report by the Council of Europe

FROM 2016 TO 2020

1) **Zinātkāres mērītājs - Les Robinsons (2016)**
2) **EAR modelis (2020)**
3) **SEDIN modelis (radošās metodes veiksmīgai iekļaušanai daudzkultūru skolās) (2020)**
4) **yMIND modelis(2016)**

1) Zinātkāres mērītājs - Les Robinson (2016)

Šis modelis nosaka konsultāciju mērķus spektrā, kas svārstās no "apstiprināšanas meklējumiem" līdz "atvērtībai" - un iezīmē attiecīgās metodes. Tas ir alternatīvs spektrs sabiedrības līdzdalības spektram (IAP2 - 2007), lai efektīvi identificētu kopienas iesaistīšanās mērķus un taktiku. Šis spektrs, kurā ir tikai divas kategorijas, konsultēties un iesaistīties / sadarboties, būtu tuvāk realitātei. Svarīgi, ka viņš ierosina, ka trūkst kādas kategorijas, klausīšanās. Jebkura veiksmīga sabiedrības iesaistīšanās ir atkarīga no apņemšanās klausīties. Un tas ir atkarīgs no vienas lietas, kas nav mērāma formālos modeļos: patiesa zinātkāre.

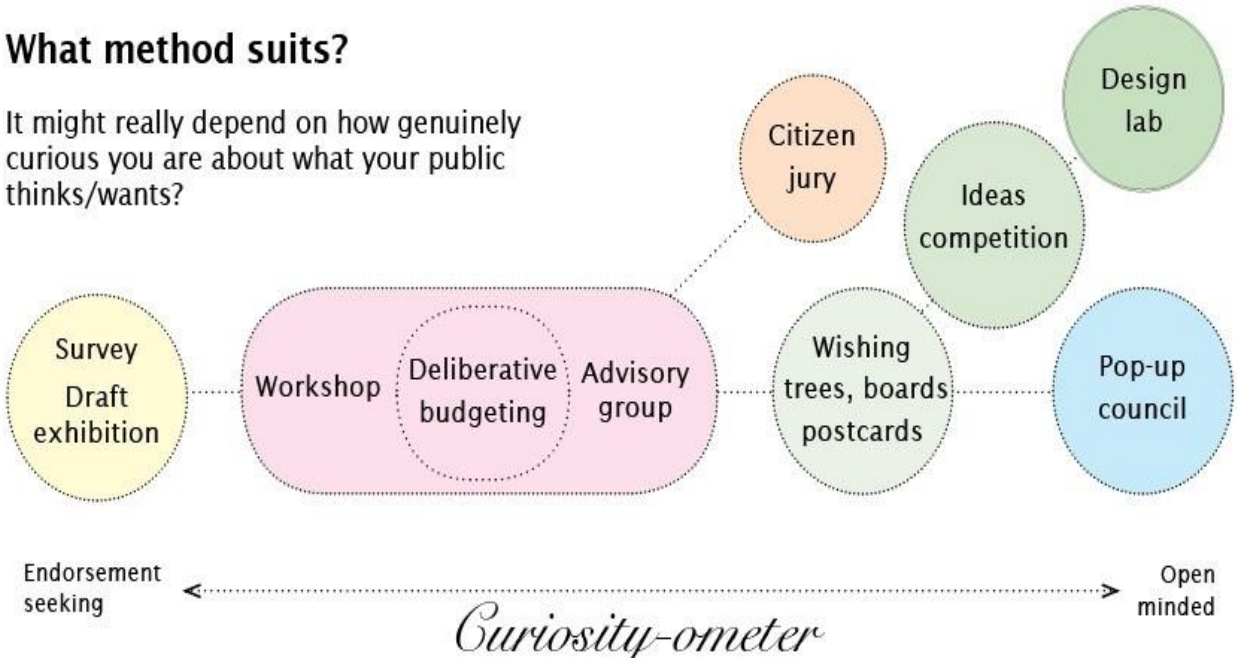

Kā lietot šo ietvaru skolā?

Esiet godīgs un nosakiet, cik ziņkārīgs jūs esat par to, ko studenti domā vai vēlas jūsu skolai. Vai jūs meklējat apstiprinājumu? Vai arī jūs esat atvērts? Varbūt pa vidu?
Pēc patiesas atbildes uz jautājumu pārbaudiet metodi, kas atbilst jūsu ziņkārībai, atrodiet informāciju par to un ierosiniet to ieviest savā skolā.
Šo modeli paredzēts izmantot kā aprakstošu, analītisku un stratēģisku instrumentu papildus pieaugušo un jauniešu līdzdalības pakāpei. Piemēram, autonomā līmenī studentiem ir sākotnējā ideja un viņi izlemj, kā projekts tiks īstenots, un pieaugušie ir pieejami viņu atbalstam, bet nav atbildīgi par projektu.

Vairāk informācija pieejama:

https://changeologyblog.wordpress.com/2016/08/02/is-the-spectrum-dead/

2) EAR Model (2020)

Modeļa mērķis ir ieviest dialektisko metodi skolas izglītībā kā galveno iezīmi, kas veicina skolēnu aktīvu līdzdalību demokrātiskā sabiedrībā ar teātra tehnikas atbalstu.
Tādējādi modelis apvieno sokrātiskās dialektiskās metodes izmantošanu ar tādām teātra tehnikām kā foruma teātris, līdzdalības teātris un dokumentālais teātris. No vienas puses, dialektiskā metode stimulē kritisko domāšanu (ieskaitot argumentāciju, analīzi un atklājumus), atbalsta efektīvu un konstruktīvu mijiedarbību ar citiem un ierosina demokrātiskas un sociāli atbildīgas darbības. No otras puses, teātra paņēmieni pieļauj emocionālu pieeju sociālajiem jautājumiem un atbalsta empātijas attīstību.
Šī pieeja ļauj izveidot drošu vidi, kurā jaunie izglītojamie varēs brīvāk izteikt savu viedokli
argumentāciju un viņu argumentus, un šādā veidā viņi iet praktizēt aktīvu pilsonību.

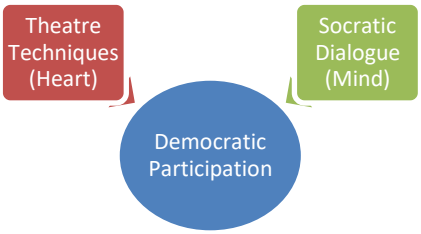

Kā lietot šo ietvaru skolā?

1. Galvenais jēdziens - kur jaunieši sāk no jēdziena (piemēram, taisnīgums, tiesības, brīvība utt.) Un mēģina atrast jēdziena patieso nozīmi reālos kontekstos. **2. Stimuls** - kur jauniešu starpā tiek apspriests avīzes raksts, dzejolis, literatūras teksts, fotogrāfija, vēstule, dienasgrāmata, priekšmets, dziesma, videoklips, filma, kas saistīta ar galveno koncepciju. **3. Teātra paņēmieni** - kur viņi pēta tēmu, izmantojot dažāda veida pieredzes teatrālas aktivitātes, neatkarīgi no tā, vai tas ir apspiesto teātris, vai citas metodes. **4. Pārskatu sniegšana** - kur jaunieši iziet ārpus aktieru lomām un vispirms apspriež, kā viņi jūtas, un pēc tam, kā viņi jūtas tagad. **5. Dialektiskā diskusija**, lai izpētītu, kur jaunieši veic dialektisku diskusiju, pamatojoties uz būtiskiem jautājumiem, kas attīsta kritiskās domāšanas prasmes. **6. Jauniešu pētījumi**, kur jaunieši strādā individuāli vai mazās grupās, balstoties uz jautājumiem, kurus viņu klasesbiedri uzdeva iepriekšējā posmā, lai atrastu vairāk pierādījumu, kas pamatotu viedokli (pat nedaudz atšķirīgu no sākotnējais viedoklis). Izglītojamie kļūst par pašvirzītiem un patstāvīgiem izglītojamajiem, kā arī veic pētījumus grāmatās, internetā, literatūrā, videoklipos, komiksos utt. . **7. Diskusijas penārsēdē**- kur dažādas grupas saskaņā ar atspoguļoto viedokli izklāsta savus viedokļus un lūdz reālu kritiku un atsauksmes. **8**. **Personalizēšana** - ja diskusija kļūst personiska, lai jaunieši varētu vairāk iesaistīties un mobilizēties. **9**. **Attieksmes maiņa** - jaunieši tagad, pēc tam, kad ir strādājuši pie kādas tēmas, fiksē savas jūtas un viedokli. **10. Rīcības plāns** - kur jaunieši izveido savu personīgo vai grupas rīcības plānu, lai pārvaldītu šo tēmu, kad tā notiks viņu dzīvē.

Jautājumi:

Kā jūs saprotat un kā risināt sociālos jautājumus savā skolā?

1) Kad mēs runājam par tādiem mūsu sabiedrības pamatjēdzieniem kā demokrātija, brīvība, tiesības, vienlīdzība, vai mēs tiešām saprotam, par ko mēs runājam?
2) Kādu lomu jaunieši var spēlēt mūsu sabiedrībā pastāvošo sociālo problēmu priekšā?
3) Dialogs ir būtiska demokrātijas sastāvdaļa. Tomēr vai mēs zinām, kā vadīt dialogu, vai vienkārši cenšamies uzspiest savu viedokli citiem?
4) Vai jūsu skolā ir skolotāji vai studenti, kuri ir apmācīti izmantot teātra paņēmienus?
5) Kad mēs runājam par tādiem mūsu sabiedrības pamatjēdzieniem kā demokrātija, brīvība, tiesības, vienlīdzība, vai mēs tiešām saprotam, par ko mēs runājam?
6) Kādu lomu jaunieši var spēlēt mūsu sabiedrībā pastāvošo sociālo problēmu priekšā?
7) Dialogs ir būtiska demokrātijas sastāvdaļa. Tomēr vai mēs zinām, kā veikt dialogu, vai vienkārši cenšamies uzspiest savu viedokli citiem?
8) Vai jūsu skolā ir skolotāji vai studenti, kuri ir apmācīti izmantot teātra paņēmienus?

Modelis tika izstrādāts Erasmus + projekta "EAR- Aktīvu Eiropas pilsoņu veidošana, izmantojot dialektisko metodi un teātri" ietvaros. Plašāku informāciju un ieviešanas piemērus var atrast vietnē www.ear-citizen.eu

3) SEDIN modeļa radošās metodes veiksmīgai iekļaušanai daudzkultūru skolās (2020)

Modeļa mērķis ir izmantot radošumu kā instrumentu, lai veicinātu jauniešu no nelabvēlīgas vides (migrantu, minoritāšu, jauniešu ar mācīšanās grūtībām, jauniešu ar invaliditāti utt.) Un jauniešu ar sociālo integrāciju grūtības skolas kopienā (kautrīgs, ar zemu pašapziņu utt.).

- Tas tiek panākts, skolas vidē ieviešot alternatīvas radošas metodes, kas veicina mācīšanās emocionālos aspektus, iztēli, neverbālo komunikāciju, kā arī pozitīvu mijiedarbību starp šiem jauniešiem un jauniešiem no galvenās sabiedrības. Precīzāk, tas tiek panākts, izmantojot:
- Marijas Montesori principi (Sagatavota vide; Cieņa pret bērnu; Neatkarība un atbildība; Kustība un aktivitāte; Brīvība un disciplīna; Koncentrācija un sociālā attīstība);
- Radošās mācīšanās metode, kas ir metode, kas attīsta jauniešu iztēli un neformālu mijiedarbību, izmantojot klasē teātra paņēmienus, lai sasniegtu kognitīvos rezultātus

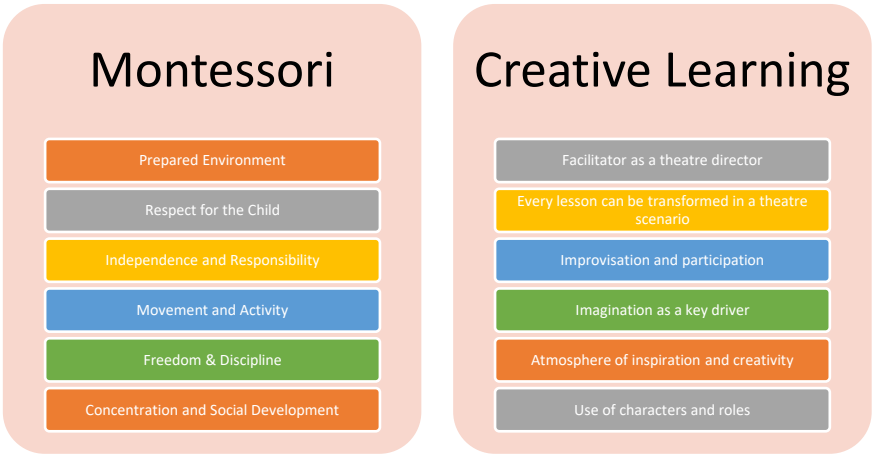

Kā lietot šo ietvaru skolā?

5 lietas, kas jāņem vērā, lai piemērotu modeli savā skolā:
1. Izmantojot iztēli, visu var pārveidot attēlos. Tas ietver pilsonības izglītību, tādus priekšmetus kā matemātika, fizika, demokrātiskas līdzdalības procesi utt. Katrā nodarbībā var izmantot vismaz dažus no šiem teātra elementiem: cilvēka ietvars, dramatiskais ietvars, varoņi un lomas, spriedze un konflikti, koncentrēšanās uz objektīvs, iedomāta telpa, iedomāts laiks, runa, kustība, iedvesmas un radošuma atmosfēra. **2. Ar radošuma palīdzību jaunieši var atklāt savus talantus. Dažādiem jauniešiem ir dažādi talanti.** Daži labi prot rakstīt, citi ir mākslinieciski talanti, citi ir prasmīgi ar rokdarbiem, citi ir līdera iemaņas utt. Radošu pieeju izmantošana ļauj jauniešiem atklāt savus talantus. **3. Radošās darbības veicinātājs ir mazs teātra režisors.** Kam ir koordinatora loma (skolotājs vai pat paši jaunieši), tas ir teātra direktors. Izstrādā nelielu scenāriju, apkopo visus materiālus, kas varētu būt nepieciešami, definē rakstzīmes un piešķir lomas, precizē sižetu un definē esošās attiecības starp bērniem un varoņiem, izdomā vai aizņemas no citurienes, burvīgu vidi, vada darbību . Varoņi nav obligāti cilvēki. Raksturs varētu būt daļiņa, dabas elements utt. **4. Dalībai galvenais ir improvizācija un iniciatīva.** Radošo aktivitāšu īstenošanas laikā jaunieši ne tikai ievēro vadlīnijas. Viņi var dalīties idejās, piedalīties kolektīvā komandas darbā, bagātināt aktivitātes ar savu ieguldījumu utt. Iniciatīvas uzņemšanās ir milzīgs solis ceļā uz demokrātisku līdzdalību. Šādā kontekstā jaunieši, kuri mēdz mazāk piedalīties skolas aktivitātēs, jūtas vairāk pilnvaroti un var pat uzņemties vadošo lomu. **5. Cilvēkam ir 5 maņas.** Jauniešu dalība skolās nav tikai klausīšanās un runāšanas jautājums. Piedalīšanās var notikt, pieskaroties, ožot, kustoties, spēlējoties un vispār jūtot...

Jautājumi:

1) *Vai ir daudz jauniešu, kuriem ir grūti integrēties jūsu skolas kontekstā?*
2) *Kādi pasākumi ir veikti, lai efektīvi palielinātu viņu dalību skolas aktivitātēs?*
3) *Kā jūs atklāt un novērtēt talantus un prasmes, kas piemīt šiem jauniešiem?*
4) *Vai jaunieši ir radoši savā skolas vidē?*
5) *Vai jūsu skolā ir skolotāji vai studenti, kuri ir apmācīti izmantot teātra paņēmienus?*

Modelis ir izstrādāts Erasmus + projekta SEDIN- Radošās metodes veiksmīgai iekļaušanai multikulturālās skolās ietvaros. Plašāku informāciju, vadlīnijas par modeļa ieviešanu, kā arī modeļa pielietojuma novērtējumu var atrast vietnē: http://sedin-project.eu/

4) yMIND Model (2016)

yMIND Modelis ir balstīts uz novatorisku līdzdalības projektu, kas veicina nesen ieradušos migrantu un romu bērnu un jauniešu labāku sociālo iekļaušanu, izmantojot vispusīgu daudzveidības izglītību skolās un sabiedrībā.

Modeli vada:

- Uz bērnu vērsta līdzdalības pieeja - "Visaptveroša daudzveidības kompetences apmācība" meklē, lai izveidotu savstarpējas saites un integrētu trīs galvenās tēmas holistiskākā izglītības modelī: (1) izpratne par daudzveidību, respektējot atšķirības, ieskaitot tās, kas saistītas ar daudznacionālo piederību (2)) dzimumu līdztiesības veicināšana un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršana (3) un iebiedēšanas un diskriminācijas novēršana;
- POL (populārs viedokļu līderis) - modelis, kas identificē un apmāca dabiski populārus un sabiedrībā ļoti iecienītus cilvēkus darboties kā savu sociālo tīklu (neformālās izglītības uzstādījumu un metožu) pedagogus. POL modeļa pamatā ir "sociālās difūzijas teorijas" ideja, ka jaunas uzvedības tendences var izveidot, ja tiek aktīvi redzēti un dzirdēti pietiekami populāri cilvēki, kuru viedokli citi novērtē, lai apstiprinātu jaunu vērtību. Modelis identificē trīs secīgas fāzes: 1) identificē POL no kopienas mērķa grupas; 2) iemāciet viņiem runāt ar citiem par jaunu uzvedību; 3) Piesakiet šos POL, lai veiktu sarunas ar citiem.

Modelis ir pierādījis savu efektivitāti mainot uzvedības tendences slēgtās kopienās, piemēram, romu etniskajā minoritātē, un sniedz daudzsološus rezultātus.

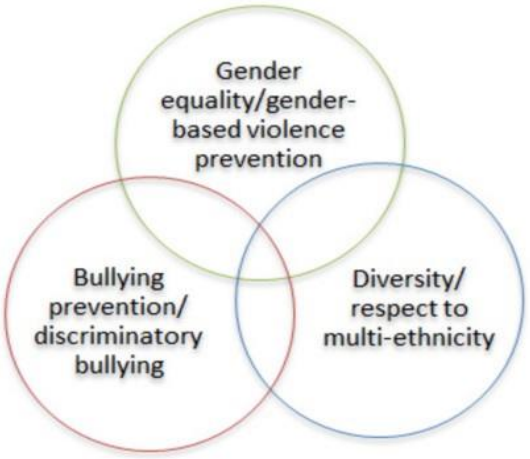

Kā lietot šo ietvaru skolā?

5 + 3 soļi, lai piemērotu modeli savā skolā:

<u>Visaptveroša daudzveidības kompetences apmācība</u>

1. Sāciet ar fokusa grupas diskusiju. Šeit jūs varēsiet kopā ar CYP grupu izpētīt, kura no tēmām (daudzveidība, dzimumu līdztiesība, iebiedēšana, diskriminācija) viņiem ir īpaši aktuāla.
2. Organizējiet seminārus jauniešiem. Var organizēt Empowerment vajadzību novērtēšanas seminārus un profilakses un kompetences veidošanas seminārus
3. Izmantojiet atklātus jautājumus. Atklātu izpētes jautājumu kopums ir svarīgs, lai aktivizētu un virzītu dalībnieku individuālo un grupas darbu saistībā ar apskatītajām tēmām.
4. Izmantojiet interaktīvu metožu kombināciju, kas tiek piemērota, lai "izpētītu un atbildētu" uz iepriekš minētajiem jautājumiem. Daži šo metožu piemēri ietver grafiskās un radošās metodes, vizuālās radošās metodes, interaktīvās grupas darba metodes un citas.
5. Iesaistiet visu skolu. Var organizēt visas skolas pasākumu, lai dalītos modeļa piemērošanas rezultātos, iesaistot vecākus, skolotājus un skolēnus, kā arī vietējās kopienas pārstāvjus. Tas var būt informatīvs seminārs viesu skolām vai skolotājiem, konkurss, vasaras festivāls, viktorīna, projektu nedēļa un izstāde.

Tautas viedokļu līderis

Modelis identificē trīs secīgas fāzes: 1. Identificēt POL no kopienas mērķa grupas; 2. Iemāciet viņiem runāt ar citiem par jaunu uzvedību; 3. Piesakiet šos POL, lai veiktu sarunas ar citiem.

Jautājumi:

1) *Vai jūsu skolā ir problēmas, kas saistītas ar iebiedēšanu / daudzveidības ievērošanu / dzimumu līdztiesības ievērošanu?*
2) *Vai skolas aktivitātēs ir iesaistīta plašāka skolas sabiedrība?*
3) *Kā (tālāk) var attīstīt šo sadarbību ar plašāku skolas sabiedrību?*
4) *Vai savā skolā saskaraties ar vardarbības problēmām?*

Modelis tika izveidots kā daļa noErasmus+ projeckta "Youth MIND Education: youth Migrants'/ Minorities' Inclusion, Non- Violence Diversity Education". Papildinformāciju un ieviešanas norādījumus var atrast vietnē: http://www.youth-mind.eu/

4. Jauniešu vadīti dalības un iespēju nodrošināšanas scenāriji skolās

Šajā sadaļā tiks sniegti dažādi jauniešu vadīti koprades, dalības un iespēju nodrošināšanas scenāriji skolās. Balstoties uz intervijām ar BE PART valstu partnerības skolu direktoriem, informācija par skolēnu dalību vadības aktivitātēs un lēmumu pieņemšanā skolā tika klasificēta pēc Crowley & Moxon (2017).

Šis pētījums sniedz informāciju par to, kā jaunieši izvēlas piedalīties, kāda ir viņu loma lēmumu pieņemšanas procesā un kuru praksi var ieviest, lai maksimizētu demokrātiju. Jaunu jauniešu līdzdalības formu pieņemšana nav labāka par tradicionālākiem līdzdalības veidiem, un noteiktas formas novatoriskais līmenis nenozīmē, ka tas ir efektīvāks. Novatoriskas pieejas jauniešu līdzdalībai varētu uzskatīt par efektīvākām pieejām atkarībā no konteksta specifikas.

Alternatīvas līdzdalības formas ir pārmaiņas jauniešu izpausmē, un tās nenosaka metodika, bet gan viņu nostāja attiecībā uz uzņēmumu. Alternatīvās formas ne vienmēr ir novatoriskas līdzdalības formas. Tas attiecas uz jauniešu padomēm vai līdzīgām struktūrām, jauniešu aktīvismu, protestiem un brīvprātīgo darbu. Jebkurā gadījumā pastāv alternatīvas un tajā pašā laikā novatoriskas jauniešu līdzdalības formas, piemēram, digitālā līdzdalība, kopīga vadība, kopražošana, apspriedes līdzdalība un līdzdalības telpas. Tradicionālās formas varētu būt arī novatoriskas, jo tradicionālās līdzdalības veicināšanai (e-balsošana) tiek izmantotas jaunas metodes. Visbeidzot, ir viegli atrast neinovatīvas un tradicionālas līdzdalības formas, piemēram, balsošanu, dalību politiskajās partijās vai dalību arodbiedrībās.

Innovative, traditional and alternative forms of youth participation in decision making

	Alternative forms	Traditional forms
Innovative forms	► Digital participation ► Co-management ► Co-production ► Deliberative participation ► Participation spaces	► Use of new methodologies to encourage traditional participation
Non-innovative forms	► Youth councils and similar structures ► Youth activism and protest	► Voting ► Membership of political parties ► Trade union membership

Lai ilustrētu dažādus jauniešu vadītus koprades, līdzdalības un iespēju veidošanas scenārijus, tiks prezentēti fragmenti no skolu direktoru intervijām.

AKTIVITĀTES & UZDEVUMI

Digitālā līdzdalība; **apspriesta** līdzdalība un **koprade**: studentu priekšlikumiem ir pieejama digitālā platforma, kas tiek uzturēta E-līdzdalības sistēmā, un visi studenti var balsot. **(S1)**

"Galīgais lēmums bija ekskluzīvs tikai studentiem; mēs, skolotāji, nevarējām tur piedalīties. "(S1)

Vai turpināsiet izmantot digitālo platformu? Es domāju, ka jā, tas ir nepieciešams. (...) Digitālās platformas ir būtiskas, jo tās nav ļoti sarežģītas. "(S1)

"(...) tas bija pirmais gads, nebija līdzdalības kultūras, un ir daudz studentu, kurus mazliet vajag vajāt arī, lai iegūtu savu mobilo tālruni, izveidotu savienojumu, noklikšķinātu uz saites, izvēlētos ... mēs visi esam slinki "(S1)

"Mums tas šķita labs veids, kā likvidēt, graut iestādes stabilos un dažreiz stabilos pamatus (...) un ļaut citiem cilvēkiem pieņemt lēmumus." (S1)

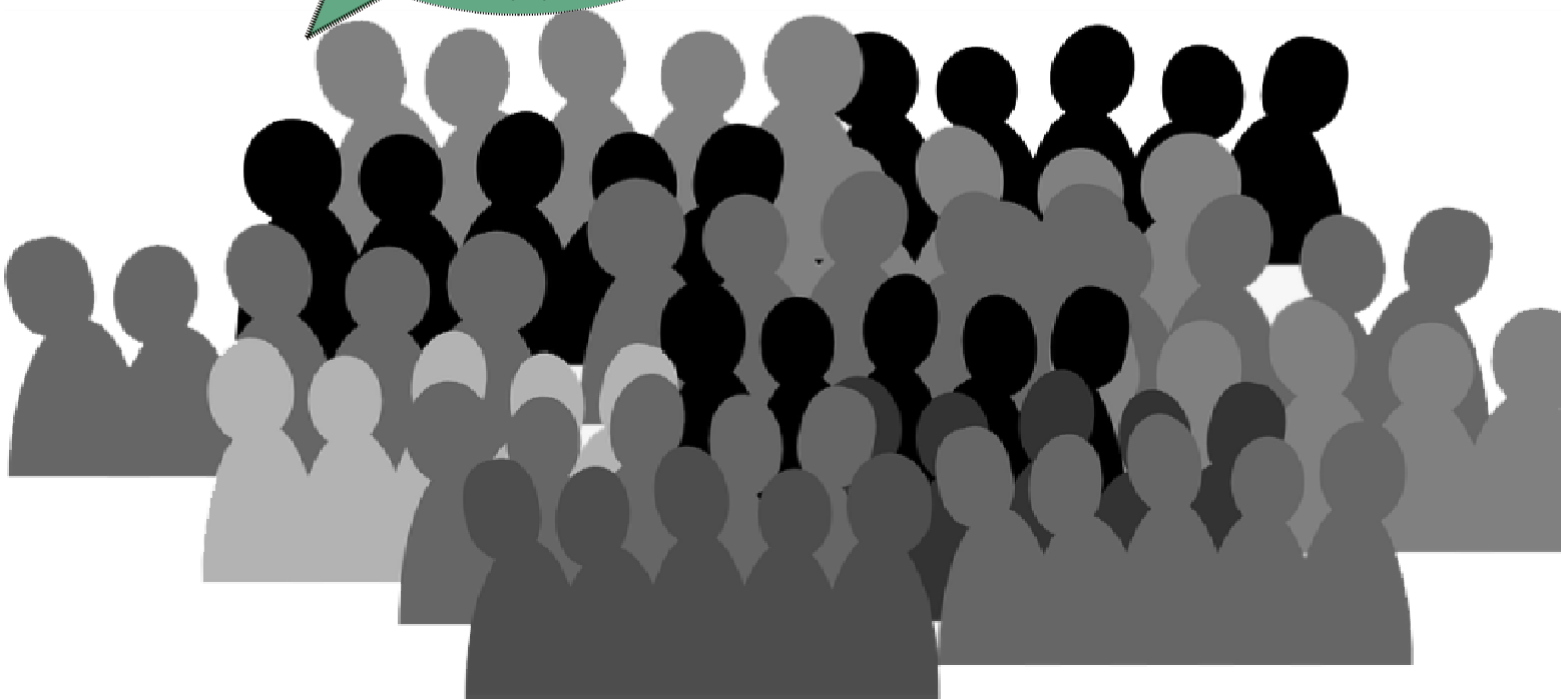

AKTIVITĀTES & UZDEVUMI

Studentu sapulce ar metodiku, kas tika izmantota **Europas Jauniešu Parlamentā**. **(P7)**

"Veicot dažus projektus, mēs pārbaudījām, vai piedalījāmies ar studentiem Eiropas Jaunatnes parlamenta ietvaros, sazinājāmies, ka Eiropas Jaunatnes parlamenta sesijās tika izmantota metodika, kas varētu dot rezultātus, būt pozitīva un tāpēc iekšēji mēs organizējāmies kopā ar studentiem, kuri piedalījās šajās Parlamenta sesijās un bija pieredzējuši šo dinamiku, mēs izveidojām ierīces un programmu, kas studentu asamblejas ietvaros veicināja dalību." (P7)

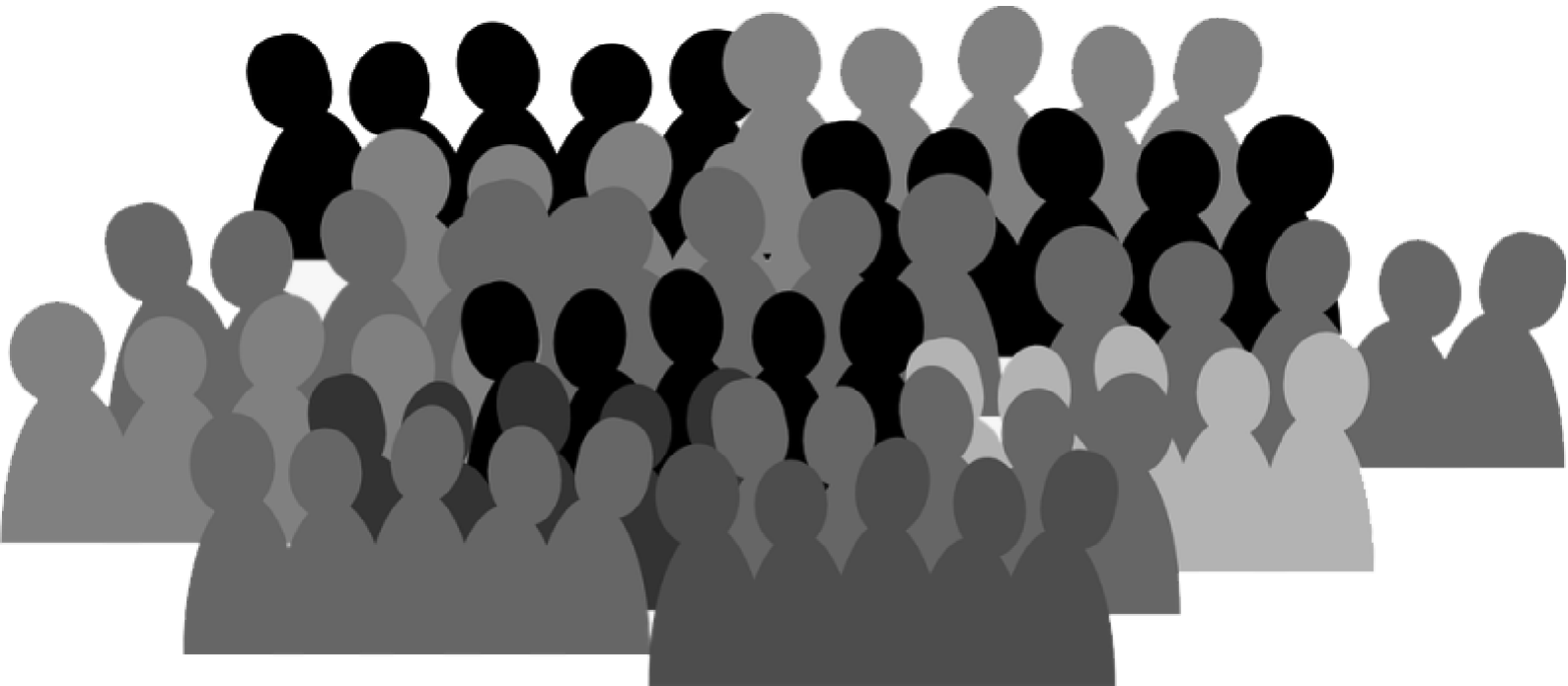

AKTIVITĀTES & UZDEVUMI

i. Komisijas darbs: trīs komisiju (līdzāspastāvēšana un starpniecība, veselība, vide) izmēģinājuma projekts. Vienu dienu mēnesī trīs vai četri skolēni tiekas pēc komisijas un plāno aktivitātes savām klasēm (S3).

ii. Kustības (metodika ņemta no Jaunā Eiropas Parlamenta): Vienmēr tiek uzklausītas un uz tām tiek atbildētas ierosmes, kas tieši ietekmē skolu. Tagad bieži ir cikliski un ikdienas jautājumi, kuros tajā laikā nav daudz vietas, lai mainītos. Priekšlikumi vispirms notika klasē, pēc tam - gada asamblejās, un pēc tam notika skolas asambleja, kurā tika apspriesti un apstiprināti 8 galvenie un visvairāk nobalsotie priekšlikumi. Organizāciju veido studenti. (P7)

iii. Jauniešu līdzdalības budžets: valsts iniciatīva. Dalības process, kurā skolēni var domāt kolektīvi, izvēlēties, izlemt un balsot par tēmu, kuru, viņuprāt, ir svarīgi uzlabot skolu. (P8, P3, P4)

iv. Dalība vietējās sabiedrības aktivitātēs (brīvprātīgā darba aktivitātes): Neaizsargātu grupu pilnvarošana, piedaloties sociālajā pārtikas veikalā, piedāvājot pārtiku un citas preces, sociālās apmaiņas apģērbu un citu preču iniciatīvu, piekrastes vai parka sakopšanu. Viņi vada skolēnus no citām skolām. Viņi nolēma iztīrīt dažus sliktus saukļus, kurus citi rakstīja skolas pagalmā, iztīrīt ēku utt. (G1)

v. Brīvprātīgā darba aktivitātes (P4, G7)

vi. Demokrātiska dalība pašvaldības projektā, iesaistot skolas. (P3)

vii. Studentu apvienība (P1, P3, P7)

viii. Jauniešu Parlaments (P6, P8)

"(...) darba komisiju veidošanas fakts. (...) Vienu dienu mēnesī trīs vai četri katras klases skolēni dodas uz starpniecības komisiju, citi - uz veselības aģentu, citi - uz vides komisiju. Viņi satiekas un domā par aktivitātēm, kuras bērni
kuri ir piedalījušies šajā komisijā, pēc tam pāriet uz savām atsauces grupām "(S3)

"(...) viņi vāc gardumus no visa reģiona, pārdod tos par orientējošu cenu, un nauda nonāk bezpeļņas fondā vai iestādē. (...) Vēl viena no mūsu iniciatīvām ir skolas pakaramais, ko mēs izgatavojam, un viņi atstāj tur savas vecās drēbes, un citi bērni tās ņem, kuriem tās vajag vai kuras vēlas "(G7)

"Vidusskolēni ir pārstāvēti skolas asamblejā, lēmējinstitūcijās (...). Ir atvērtība uzklausīt jūsu priekšlikumus un, ja ir iespējams tos īstenot "(P1)

"(...) studenti piedalās kā varoņi, papildina iepriekšējo struktūru, kas ir iekšējā režīma regulējums, kurā teikts, kā rīkoties, ja institūtā ir konflikts. Tas dažreiz nav labi saprotams, ka pastāv starpniecības komisija un ka iekšējie noteikumi nav piemērojami, kā tas ir, taču šādā veidā mēs saprotam, ka ir vairāk līdzdalības veids konfliktu risināšanai, kas nav tik norobežoti no no augšas uz leju "(S3)

"(...) Viņi par to (skolas līdzdalības budžets) zina no sākuma, saprot, kas viņiem jādara, zina, kā piekļūt naudas stimulam, lai skolā varētu kaut ko uzlabot, un iesaistās. Viņi izveido sarakstus, vada kampaņu, turpina balsot. Tas viņiem kaut ko stāsta "(P3)

"Dalības budžets ir valsts iniciatīva. Tad viņi izvēlas, izlemj, balso un kaut kas no viņiem paliek skolā, kurā viņi devās (piem., Segtais ārpus skolas "(P2)

"Jauniešu parlaments bija ļoti svarīgs, jo viņi bija iesaistīti. Mums ir, piemēram, deputāts, kurš ir čigāns. Tas mums bija liels sasniegums. (...) Tas faktiski ļoti atvieglo to, ka students ir iesaistīts lēmumu pieņemšanā.
Kad delegāts ir vadītājs, viņam aiz muguras ir kolēģi "(P8)

AKTIVITĀTES & UZDEVUMI

i. Skolas sapulce (S2, P3)
ii. Studentu pārstāvji iesniedz priekšlikumus, par kuriem balso izglītības iestāžu asamblejā (S4)
iii. Studentu pārstāvji (G7)
iv. Klases pārstāvis un klases palīga pārstāvis (S5, P4, P6)
v. Klases padome: to veido divi vai trīs skolēni, kurus klases grupa izvēlas mācību gada sākumā; ik pēc diviem mēnešiem visas padomes tiekas ar skolas vadību, lai pārskatītu līgumus un izstrādātu priekšlikumus, bažas un uzlabošanas plānus. (S6)
vi. Nodarbību sapulces: līdzdalības process, lai kopīgi domātu, kā uzlabot skolu (fiziskās telpas, infrastruktūra, labāka piekļuve dažām teritorijām, bet arī mainīt grafiku, labāka mijiedarbība ar vietējo sabiedrību utt.) (P1, P3)
vii. Delegātu sapulces: līdzdalības process, lai kopīgi domātu, kā uzlabot skolu (fiziskās telpas, infrastruktūra, labāka piekļuve dažām teritorijām, bet arī mainīt grafiku, labāka mijiedarbība ar vietējo sabiedrību utt.). (P8)
viii. Skolēni ir pārstāvēti skolas Vispārējā padomē. (P6)
ix. Skolas (vispārējā) padome (G1, P3)
x. Studentu padome (G1)
xi. Studentu ombuds (G5)
xii. Ir skolas, kurās skolēnu līdzdalība ir tikai formāla. (L1)

"(...) tiek mēģināts uzlabot kursa delegāta figūru. (...) Ir otrais gads, kad, beidzoties pirmajam ceturksnim, un mēs jau esam piegādājuši piezīmes, mēs pulcējam visus delegātus un lūdzam viņus sniegt mums ziņojumu. "(S2)

"Tāpat ir taisnība, ka pārstāvniecības kultūra vēl nav. Daudzi studenti galu galā nobalso par savu delegātu nevis tāpēc, ka uzskata, ka viņš var viņus labi aizstāv, taču, tā kā viņi uzskata, ka viņš ir viņu draugs, un tā kā viņš / viņa ir lūdzis viņus balsot par viņu un viņš sevi piesaka, viņam / viņai ir jābalso" (S4)

"Sistēma ir hierarhiska, un tas nozīmē, ka pat tad, ja es vēlos radīt kaut ko jaunu, es to nevaru. Es gribēju mūsu skolā izveidot jaunu orķestri. Sistēma ļauj man izveidot tikai kori, nevis orķestri "(G2)

"Vēl viens veids, kā iesaistīt studentus, ir delegātu sapulce, kurā viņi savā starpā apspriež to, kas, viņuprāt, ir labs un kas, viņuprāt, ir slikts, un mēs cenšamies izpildīt viņu idejas, bieži izskaidrojot un pieņemot ierosinājumus."(P4)

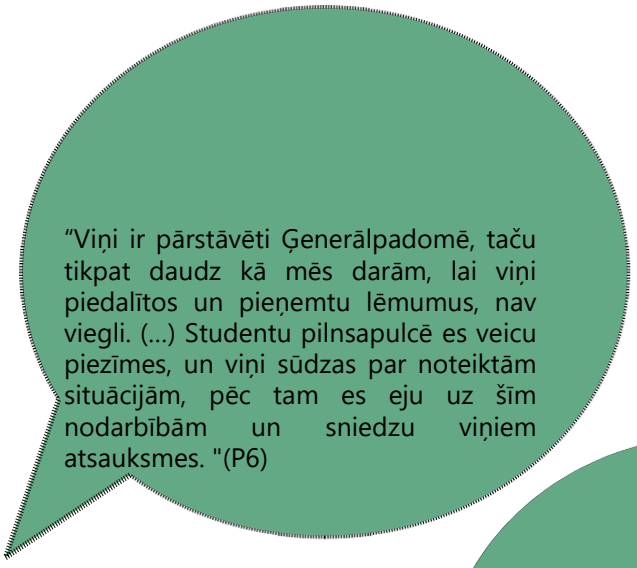
“Viņi ir pārstāvēti Ģenerālpadomē, taču tikpat daudz kā mēs darām, lai viņi piedalītos un pieņemtu lēmumus, nav viegli. (...) Studentu pilnsapulcē es veicu piezīmes, un viņi sūdzas par noteiktām situācijām, pēc tam es eju uz šīm nodarbībām un sniedzu viņiem atsauksmes. "(P6)

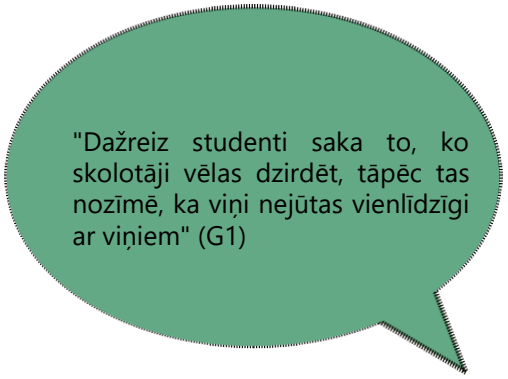
"Dažreiz studenti saka to, ko skolotāji vēlas dzirdēt, tāpēc tas nozīmē, ka viņi nejūtas vienlīdzīgi ar viņiem" (G1)

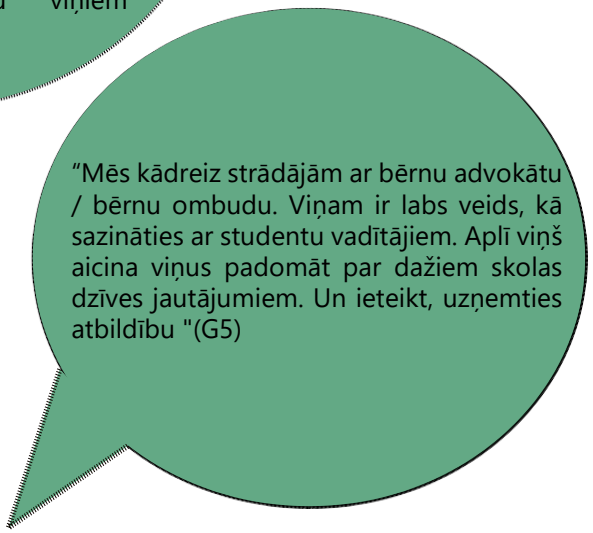
“Mēs kādreiz strādājām ar bērnu advokātu / bērnu ombudu. Viņam ir labs veids, kā sazināties ar studentu vadītājiem. Aplī viņš aicina viņus padomāt par dažiem skolas dzīves jautājumiem. Un ieteikt, uzņemties atbildību "(G5)

Šī rokasgrāmata ir BE PART - Jauniešu vadītas skolu līdzdalības vadības attīstības - sagatavošanās posma rezultāts, kura mērķis ir izstrādāt novatorisku modeli, kas veicina jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un skolu vadībā. Tās izstrāde ļāva identificēt modeļus jauniešu līdzdalībai (MYP), kas jāizmanto projekta īstenošanas laikā skolās, lai atbalstītu skolotāju un studentu MYP izvēli un izstrādātu MYP plānu rīcības plānu.

Rokasgrāmata veicina novatoriskas jauniešu līdzdalības pieejas izstrādi un ieviešanu parastajās skolās, veicinot skolēnu iespējas, veicinot pilsoniskumu, attīstot pilsoniskās kompetences un veicinot iekļaujošu skolu un kopienu veidošanu. Rokasgrāmatas izstrādi atbalstīja dokumentu izpēte, ar kuras palīdzību visi partneri ieguldīja savu ieguldījumu esošo līdzdalības modeļu noteikšanā un analīzē, veicinot jauniešu iekļaušanu, jauniešu virzītus projektus skolās un jaunu skolēnu aktīvu dalību skolās. Partneri apkopo informāciju atbilstošā veidnē, lai organizētu visus ieguldījumus. Šis galddatoru pētījums tika papildināts ar skolu vadītāju interviju kopumu, kas sniedza informāciju par jauniešu vadīto skolu līdzdalības vadību un veicināja skolu iesaistīšanos projektā, kā arī viņu profesionāļus. Arī intervijas saistīja MYP teorētiskās pieejas skolu specifiskajam kontekstam. Partnerība ļāva gūt priekšstatu par lēmumu pieņemšanas procesu dažās skolās no partnervalstīm, kur ir skolēni, vecumā no 13 līdz 15 gadiem, kuri nāk no nelabvēlīgas vides, piemēram, ar zemiem sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem, minoritātēm un migrantu populācijas. Datu vākšanu atbalstīja intervijas ceļvedis, ko nodrošināja CIIE / Porto Universitātes komanda un apstiprināja visi partneri.

Datu kvalitatīvā analīze ļāva organizēt līdzdalības aktivitātes lēmumu pieņemšanā un skolu vadībā atbilstoši tradicionālajām vai alternatīvajām līdzdalības formām un (ne) novatoriskajām pieejām skolēnu līdzdalībai lēmumu pieņemšanā un skolas vadībā. Neskatoties uz skolu līdzdalību, uz ko apgalvo skolu vadītāji, skolās pārsvarā ir tradicionālās formas un neinovatīvas pieejas. Piemēram, skolotāju apmācības neveiksme studentu līdzdalības veicināšanā, skolēnu prasmju, intereses un brieduma trūkums vai izglītības sistēmas pretestība pārmaiņām. Saistot teorētiskās perspektīvas pilsoniskās un politiskās līdzdalības jomā skolas kontekstā, šķiet, ka pareizticīgs skatījums uz jauniešu līdzdalību (galvenokārt orientēts uz tradicionālajām līdzdalības formām) joprojām dominē izglītības kontekstā un pārklājas ar citiem uzskatiem (Ribeiro, Neves & Menezes, 2017)

Ņemot vērā visas informācijas analīzi, kas iegūta no partneru pētījumiem un skolas vadītāju intervijām, ir iespējams izcelt īsus secinājumus, kurus var uzskatīt par praktiskiem ieteikumiem, lai palielinātu jauniešu virzītu attīstību skolu līdzdalības vadībā:

- Nav līdzdalības modeļa, kas būtu piemērots visām skolu vajadzībām, vai līdzdalības modeļa, kurā tiktu ņemtas vērā visas jauniešu līdzdalības procesa dimensijas. Jebkurā gadījumā dalības modeļi var vadīt dažas līdzdalības aktivitātes un uzdevumus skolās. Viņi organizē un nodrošina studentu līdzdalības procesu saskaņotību, izvairoties no darbību un centienu dalīšanas un dažādu aktivitāšu jēgas.
- Jauniešu līdzdalība attīstības procesā. Tas nozīmē, ka visai sabiedrībai ir jāapzinās tās nozīme un jāiemācās to veicināt.
- Piedalīties ir ne tikai iespēja tikt uzklausītam. Skolām jānodrošina fiziskas telpas un piemēroti brīži, lai iesaistītu skolēnus, jāpiedāvā instrumenti, lai palielinātu līdzdalību un attīstītu nepieciešamās kompetences visu lēmumu pieņemšanas procesa posmu veikšanai;
- Skolotāju apmācība ir būtiska, lai uzlabotu skolotāju izpratni par studentu līdzdalības nozīmi. Mācīties ar citu skolu aktivitātēm, zināt veiksmīgus projektus un dalīties pieredzē ar vienaudžiem varētu būt iespējas izpētīt;
- Skolu vadības profesionāļu mērķis ir attīstīt iekļaujošas skolas. Tas var būt iespējams tikai tad, ja skola paver durvis apkārtējai sabiedrībai. Stratēģija ietver partnerattiecību izveidi un tīklu stiprināšanu, ko studenti uzskata par nozīmīgiem. Globālajā pasaulē tiek veicināta institucionāla saikne ar iekļaujošu skolu un sabiedrību veicināšanu;
- Digitālajā pasaulē studenti ir daudz atvērtāki digitālo tehnoloģiju izmantošanai. Skolām jānodrošina iespējas attīstīt skolēnu digitālo prasmi, un tā ir iespēja iesaistīt skolēnus skolas līdzdalībā un vadībā. Digitālā dalība skolas pieredzē sevi parāda kā iespēju, kuru skolēni var labi pieņemt.

Noslēgums, dalība lēmumu pieņemšanā un skolu vadīšana prasa skolēniem izpratni par tā nozīmīgumu un viņu līdzdalības sekām. Vienkārši sakot, studentu līdzdalība prasa pārliecību par citiem (skolēniem, skolotājiem un skolas vadītāju) un uzticību sev, lai pārmaiņas notiktu. Šī pārliecība rodas no iepriecinošas ikdienas pieredzes skolā, un šī pieredze rodas no līdzsvara starp līdzdalības situācijas izaicinājumu un kompetenci tās risināšanai. Dalība obligāti ir iekļaujošs un līdzdalības process.

Atsauces

1- Anselma, M.; Chinapaw, M. & Altenburg, T. (2020). "Not Only Adults Can Make Good Decisions, We as Children Can Do That as Well" Evaluating the Process of the Youth-Led Participatory Action Research 'Kids in Action'. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17, 625. DOI:10.3390/ijerph17020625

2- Anyon, Y. & Naughton, S. (2003). Youth Empowerment: The Contributions and Challenges of Youth-Led Research in a High-Poverty, Urban Community. JGC Issue Brief: Youth Empowerment, 1-8.

3- Battistich, V., Solomon, D., Kim, D.I., & Watson, M. (1995). Schools as communities, povertylevels of student populations, and students' attitudes, motives, and performance: A multilevel analysis. American Educational Research Journal, 32, 627–658.

4- Cahill, H. & Dadvand, B. (2018). Re-conceptualising youth participation: A framework to inform action. Children and Youth Services Review, 95, 243-253. https://doi.org/10.1016/j. child youth.2018.11.001

5- Collins, M.E., Augsberger, A. & Gecker, W. (2018). Identifying Practice Components of Youth Councils: Contributions of Theory. Child and Adolescent Social Work Journal, 35, 599–610. https://doi.org/10.1007/s10560-018-0551-7

6- Crowley, A. & Moxon, D. (2017). New and innovative forms of youth participation in decision-making processes. Strasbourg: Council of Europe Youth Department.

7- Eccles, J. S., Midgley, C., Wigfield, A., Buchanan, C. M., Reuman, D., Flanagan, C., & MacIver,
i. D. (1993). Development during adolescence: The impact of stage-environment fit on young adolescents' experiences in schools and families. American Psychologist, 48, 90–102.

8- Freire, P. (1979). Conscientização: teoria e prática da libertação - uma introdução ao pensamento de Paulo Freire. São Paulo: Cortez & Moraes.önings,K; Bovill, C.; Woolner, P. (2017). Towards an interdisciplinary model of practice for participatory building design in education. European Journal of Education, 52(4), 306–317. DOI: 10.1111/ejed.12230

9- Libby, M., Rosen, M., & Sedonaen, M. (2005). Building youth-adult partnerships for community change: Lessons from the youth leadership institute. Journal of Community Psychology, 33(1), 111-120.

10- Pérez-Expósito, L. (2015). Scope and quality of student participation in school: towards an analytical framework for adolescents. International Journal of Adolescence and Youth, 20(3), 346–374, http://dx.doi.org/10.1080/02673843.2015.1009920

11- Ribeiro, N.; Neves, T. & Isabel Menezes (2017). An Organization of the Theoretical Perspectives in the Field of Civic and Political Participation: Contributions to Citizenship Education. Journal of Political Science Education, 13(4), 426-446. DOI: 10.1080/15512169.2017.1354765

12- Ribes-Giner, G., Perello, M.R. & Díaz, O.P. (2016). Co-creation impacts on student behavior. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 228, 72-77.

13- Ruechakul, P., Erawan, P., Siwarom, M. (2015). Empowering Communities in Educational Management: Participatory Action Research. International Education Studies, 8(9), 65-78, DOI:10.5539/ies.v8n9p65
14- Ryan A and Tilbury D (2013) Flexible pedagogies: New pedagogical ideas. York, UK: Higher Education Academy. Available at: www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/resources/npi_ report.pdf (accessed 16th April 2020).
15- Shosh, J. (2019). Democratizing knowledge of teaching and learning through student leadership projects. Educational Action Research, 27(3), 396-413, DOI: 10.1080/09650792.2019.1617762
16- Shriberg, D.; Brooks, K.; Jenkins, K.; Immen, J.; Sutter, C. & Cronin, K. (2017). Using Student Voice to Respond to Middle School Bullying: A Student Leadership Approach. School Psychology Forum: Research in Practice, 1(1), 20-33.
17- Sundaram, V. (2016). "You Can Try, But You Won't Stop It. It'll Always Be There": Youth Perspectives on Violence and Prevention in Schools. Journal of Interpersonal Violence, 31(4), 652–676.
18- Taylor, C.A. & Bovill, C. (2018). Towards an ecology of participation: Process philosophy and co-creation of higher education curricula. European Educational Research Journal, 17(1) 112–128.
19- UN-Habitat (2012). The Challenge and Promise of Youth-led Development. Nairobi: UN-Habitat Copyright © United Nations Human Settlements Programme 2012.
20- Wilson, M.; Dasho, S.; Martin, A.C.; Wallerstein, N.; Wang, C.C. & Minkler, M. (2007). Engaging Young Adolescents in Social Action Through Photovoice: The Youth Empowerment Strategies (YES!) Project. Journal of Early Adolescence, 27(2), 241-261. DOI: 10.1177/027243160629483.

Contacts

Mentortec (Coord.)
201, 877 R. Dr. Afonso Cordeiro, Matosinhos, Portugal mentortec@mentortec.eu

About the project
http://mentortec.eu/be-part-youth-led-development-for-schools- participatory-management/

License
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union